

expect+more

A LEGJOBB GYAKORLATI PÉLDÁK ÖSSZEGZÉSE

.....
Exchange of Practices on Education and Training Models for Members of Refugee Communities in Europe

2016-1-AT01-KA202-016672

www.expect-more-project.eu

TARTALOMJEGYZÉK

BEVEZETÉS	3
A GYŐZTES PROJEKTEK BEMUTATÁSA ÉS TANÁCSADÁS	5
AUSZTRIA HORVÁTOR SZÁG NÉMETORSZÁG MAGYARORSZÁG OLASZORSZÁG SZLOVÁKIA SZLOVÉNIA	
NYERTES C-VET PROJEKTEK	20
AUSZTRIA HORVÁTOR SZÁG NÉMETORSZÁG MAGYARORSZÁG OLASZORSZÁG SZLOVÁKIA SZLOVÉNIA	
NYERTES PROJEKTEK A MUNKAERŐ-PIACI INTEGRÁCIÓ ÉS MUNKAHELYI TANULÁS TERÉN	31
AUSZTRIA HORVÁTOR SZÁG NÉMETORSZÁG MAGYARORSZÁG OLASZORSZÁG SZLOVÁKIA SZLOVÉNIA	

BEVEZETÉS

Az EXPECT MORE projekt

A 2015-ös évben a migráció és a menekültek áramlásának szintje jól megmutatta, hogy hol vannak a közpolitikák, módszerek, stratégiák és megközelítések korlátai Európában. A körülbelül 60 millió emberből, akik a büntetőeljárásról vagy életveszélyes helyzetekből me-

nekültek, több mint 1 millió ember választotta céljának Európát, ami egészen váratlan kihívást jelent számos európai tagállam számára, főként az ún. nyugat-balkáni útvonal mentén fekvőknek (Horvátország, Szlovénia, Ausztria, Németország, Szlovákia, Magyarország, Dánia és Svédország), de azon országok számára is, amelyek korábban nem szembesültek ilyenekkel.

A projektpartnerek a menekültek és a menedékkérők munkaerő-piaci integrációjával kapcsolatos tapasztalatai nagyon világosan megmutatják, hogy óriási szükség van a bevált gyakorlatok cseréjére, a kezdeményezésektől elindulva, a kölcsönösen értékelési iránymutatáson, a tanácsadáson át a szakképzési programok hatékony megközelítéséig a menekültek munkaerő-piaci integrációjával kapcsolatos kihívások kezelésére Európában.

Sokféle tudás, tapasztalat és megközelítés áll rendelkezésre Európában a szakképzési tanácsadás, a tanácsadás, a C-VET programok és a munkaerő-piaci integráció területén. A tagállamok és azok érintett szervezetei az elmúlt években széleskörűen alkalmazható módszereket és megközelítéseket dolgoztak ki (a korábbi kihívások, célcsoportok alapján), amelyek az értékelés, az elemzés, az adaptáció új keretbe való átültetésének, az új feltételekhez és körülményekhez való adaptálás alapjául szolgálhatnak. Egyértelműen látszik, hogy a platformokat, hálózatokat és az eddig bemutatott és megvitatott valamennyi megközelítést újra kell értékelni és értelmezni, hogy alkalmazhatók legyenek ahhoz a jelenlegi helyzethez, amely alapvetően eltér a 2015. szeptember előtti helyzettől.

Az EXPECT-MORE projekt partnerei lehetőséget kaptak arra, hogy megosszák egymással tapasztalataikat, kölcsönösen értékeljék azokat a megközelítéseket, melyeket a közelmúltban felmerülő kihívásokra reagálva egész Európában alkalmaztak, valamint a sikeres megoldásokat bemutassák egymásnak a

a) tanácsadás

b) szakképzési programok

c) munkaerő-piaci integráció és munkahelyi tanulás területén, amelyek elsődleges célcsoportjai a nemzetközi védelem alatt álló menekültek az egyes EU tagállamokban.

A legjobb gyakorlatok összegyűjtése

A jelenlegi bevált gyakorlatok gyűjteménye volt az EXPECT MORE projekt fő célkitűzése. Ez a következő 4 lépésből álló folyamat eredménye, amely hozzájárul a projektben meghatározott fő célkitűzésekhez:

1. Partnerországokként öt jó gyakorlat összegyűjtése és cseréje, egy kifejezetten az e projekthez kifejlesztett leírási sablon szerint, három területen:

- tanácsadás
- szakképzési programok
- munkaerő-piaci integráció és munkahelyi tanulás

menekültek és bevándorlók számára.

2. Az összegyűjtött bevált gyakorlatok értékelése és elemzése a kifejezetten erre a projektre kifejlesztett „Future-Proof-Matrix” eszközzel, majd az értékelési folyamat eredményei alapján partnerenként a legjobb

BEVEZETÉS

gyakorlat kiválasztása minden egyes területre (partnerenként három legjobb gyakorlat)

3. A jó gyakorlatok transzferálásának megtervezése más országokra és kontextusokra, a három, a projekt élettartama alatt alkalmazott tanulási, oktatási és képzési tevékenységnek alapján:

- első LTТА („Learning, Training and Teaching Activity”) találkozó Pozsonyban (SK), amely az irányítási és tanácsadási megközelítések legjobb gyakorlatait adta át és tervezte meg

- A második LTТА Firenzében (IT) a C-VET programok és didaktika terén a legjobb gyakorlatok átadásának cseréjét és azok megtervezését helyezte középpontba,

- Grazban (AT) szervezett harmadik LTТА-ja a munkaerő-piaci integráció és a munkahelyi alapú tanulás legjobb gyakorlatainak átadásáról és megtervezéséről szólt;

4. A jelenlegi legjobb bevált gyakorlatok összegyűjtése a partnerországokként kiválasztott három legjobb gyakorlat alapján.

A legjobb gyakorlatok kiválasztása

A projekt elején partnerségi együttműködésben került kifejlesztésre a „Future-Proof-Matrix” eszköz. Ez volt a legfontosabb eszköz a legjobb gyakorlatok elemzésére, értékelésére, kiválasztására és átadására a fent említett három területen. Az eszköznek köszönhetően a partnerországokban alkalmazott megközelítéseket és modelleket az alábbi kulcsfontosságú kritériumok szerint elemezték:

- Költségvetés - a jó gyakorlat megvalósításához szükséges összeg

- A legjobb gyakorlatban közvetlenül részt vevő személyek száma

- A legjobb gyakorlatok projekt időtartama hónapokban kifejezve

- akadálymentesség - annak értékelése, hogy a legjobb gyakorlatok akadálymentes megközelítést kínálnak-e a nemek, a vallási háttér, a nyelv, a technikai készségek és a kultúra tekintetében

- Célcsoport által jóváhagyott-e a jógyakorlat

- A magán-, a köz-, a civil és az aktív állampolgári szereplők érdekelt felei által nyújtott támogatás szintje

- A foglalkoztatás, az egészségügy, a nyelv, az oktatás, a lakhatás területén a legjobb gyakorlatok társadalmi integrációjának dimenziója

- A legjobb gyakorlatok fenntarthatósága környezeti, társadalmi, jogi, gazdasági szempontból

- A legjobb gyakorlatok átruházhatóságának szintje más EU-országokba

A „Future-Proof Mátrix” alapján kiválasztott legjobb gyakorlatok megfelelő módon hozzájárulhatnak a menekültek és a bevándorlók munkaerő-piaci integrációjával kapcsolatos kihívásainak kezeléséhez Európában, és könnyen átvihetők más országokra és élethelyzetekre.

Milyen előnyöket jelenthet az olvasó számára

A jelenlegi bevált gyakorlatok összegyűjtése hasznos megközelítéseket, módszereket, eszközöket és ötleteket nyújt olyan szervezetek számára, amelyek szociális és munkaerő-inklúziós szolgáltatásokat nyújtanak migránsoknak, menekülteknek és menedékkérőknek egész Európában. A részletes elemzés és a partnerségen belüli tapasztalatcserék alapján kiválasztott legjobb gyakorlatok könnyen átvihetők más országokba (mivel ezek fenntarthatók, „alacsony költségűek”, akadálymentes megközelítést biztosítanak, és gyakran nem támasztanak egyedi követelményekkel az alkalmazásukkal szemben), valamint az olvasó számára hasznos kapcsolatokat és hozzáféréseket hozhatnak más projektekhez.

Reméljük, hogy ezek a legjobb gyakorlatok inspirációt és új ötleteket fognak adni a társadalmi befogadás terén végzett munkájához!

Az EXPECT MORE projekt csapat

Részletek > www.expect-more-project.eu

TANÁCSADÁS KIVÁLASZTOTT PROJEKTEK

FLÜCHTLINGE WILLKOMMEN ÖSTERREICH

Refugees Welcome Austria

Flüchtlinge Willkommen

WWW www.fluechtlinge-willkommen.at

EMAIL hallo@fluechtlinge-willkommen.at

FUNDING SOURCES private donations, foundations, crowdfunding

FUNDING AMOUNT 2017: 70.000 €

A menedékkérők nehezen találhatnak megfelelő lakhatási lehetőségeket, még azok is, akik menedékjogot vagy ideiglenes tartózkodási engedélyt kaptak, ugyanolyan akadályokkal szembesülnek lakhatás terén.

A társadalmi elkülönítés és a térbeli szegregáció komoly akadályt jelent az integráció folyamatában, amely ez által társadalmi egyensúlyhiányt eredményez. A kölcsönös bizalmatlanság és a kirekesztés megakadályozása érdekében „Üdvözljük a Menekülteket” projektünk összefogja a menekülteket/ menedékkérőket és a helyi lakosokat abból a célból, hogy lakótereiket megoszthassák egymással. Célunk, hogy az alacsony küszöbértékű együttélés révén megkönnyítsük a fenntartható és részvételi integrációt. A menekültek társadalomba való beemelésével teret teremthetünk a kommunikációra, megosztjuk a tapasztalatokat, támogatjuk a szociális hálózatokat, megszüntetjük az előítéleteket és megkönnyítjük a német nyelv elsajátítását. Ennek eredményeképp a közös lakásban való aktív együttélés hatékonyan integrálja az új polgárokat a társadalmunkba.

Az önkénteseink sokat segítenek a menekültek és a lakótársak összepárosításában. Különös figyelmet fordítanak a közös érdeklődési területekre, az utókövetési fázis során történő találkozók pedig a hosszútávú lakásmegosztást (flatshare) támogatják.

Eddig közel 600 menekült számára találtunk szállást Ausztria összes szövetségi államában (590 fő 2019 júniusáig). Jelenleg 3 munkatársunk van (projektvezető,

önkéntes koordinátor és PR munkatárs), 3 koordinátor a szövetségi államokban és 40 önkéntes.

Az önkénteseink számára összesen 50-szer tartottunk „rasszizmus ellenes készségek”, „menekültügyi törvények”, valamint „menekültek és trauma” témában műhelymunkákat. 2016 októbere óta 2 hetente célcsoportunk számára további lakhatási tanácsadást tartunk. A menekültek társadalomba való beemelésével teret teremthetünk a kommunikációra, megoszthatjuk a tapasztalatokat, támogatjuk a szociális hálózatokat, megszüntetjük az előítéleteket és megkönnyítjük a német nyelv elsajátítását

Ez megkönnyíti a menedékkérők beilleszkedését és részvételét az osztrák társadalomban, akik majd olyan hálózathoz férnek hozzá, amely ezen személyeknek életük más aspektusaiban is segíthet, pl. a német nyelv tanulásában, papírmunkák elvégzésében, munkakeresésben. Ugyanakkor helyi szobatársaik bepillantást nyerhetnek a migráció, a menekültek és a menekültügy területén zajló folyamatokba is.

A „Refugees Welcome” kezdeményezés egy nemzetközi hálózat része (<http://www.refugees-welcome.net/>), 14

országban tevékenykedik, köztük Kanada és Ausztrália. Két év alatt a kontinensen és azon túl is elterjedt az elképzelés, hogy a menekülteket társadalmunkba kell bevonni és otthonunkban üdvözölni.

Fontos számunkra, hogy a projektben együttműködő háztartások nyilvántartásba vételében folyamatos nő-

FLÜCHTLINGE WILLKOMMEN ÖSTERREICH

Refugees Welcome Austria

Flüchtlinge
Willkommen

WWW www.fluechtlinge-willkommen.at

EMAIL hallo@fluechtlinge-willkommen.at

FUNDING SOURCES private donations, foundations, crowdfunding

FUNDING AMOUNT 2017: 70.000 €

vekedést tartunk fenn az ország politikai hangulatától függetlenül.

A hosszútávon, önkéntes alapon működő csapatunk és rendszeres tevékenységeik megtartása lehetővé teszi számunkra, hogy biztosítsuk folyamatos működésünket

és a jövőbeni célok meghatározását. Ezek a rendszeres tevékenységek magukban foglalják a „WoWo” megvalósítását, az alkalmazottak továbbképzését, workshopokat, konzultációs órákat és a „Refugees Welcome” kezdeményezés kéthavonta szervezett találkozóin való részvételt is. Az egyik legnagyobb kihívás azonban a projekt hosszútávú finanszírozása.

A „Refugees Welcome” és más lakhatási kezdeményezések között a fő különbség az, hogy a menekült háttérrel rendelkező és az anélkül élő emberek osztják meg közös életterületüket. A menekültek magánlakásokban való elhelyezésével, hasonlóan a diákok esetéhez is, nem csak lakhatást biztosítunk, hanem új otthonokat is teremtünk. Ez megkönnyíti a menedékkérők beilleszkedését és részvételét az osztrák társadalomban, akik majd hozzáférnek egy olyan hálózathoz, amely életük más területein is segítheti őket, pl. a német nyelv elsajátításában, a papírmunkában vagy a munkakeresésben. Ugyanakkor helyi szobatársaik bepillantást kaphatnak a migráció, a menekültek és a menekültügy területén zajló folyamatokba is.

Nagyon fontos a szerepkörök és felelősségi körök egymáshoz rendelése idejekorán. Ily módon a projekt jó alapokra épül, erős alapot biztosít a jövőbeni célok eléréséhez.

hez. A finanszírozás nagyon fontos tényező, és a projekt kezdeti szakaszában is már figyelembe kell venni.

Az egész ötlet az emberi szolidaritásra és egy nyitott gondolkodású társadalomra épül, de fontos az ország politikai hozzáállása, és azok, akik ezekért felelősséget vállalnak. A magánfinanszírozás segítségével hosszútávú és fenntartható munkakörnyezetet tudunk létrehozni.

ARE YOU SYRIOUS

WWW www.facebook.com/areyousyrious/

FUNDING SOURCES Donations

FUNDING AMOUNT n/a

Az „Are you Syrious” (AYS) program 2015 nyarán indult Horvátországban, mint azon első vonalban dolgozók polgári kezdeményezése, akik a balkáni útvonalon próbálták támogatni a menekülteket. Napjainkban regisztrált, nem kormányzati szervezet, mintegy 200 önkén-

tessel különböző országokban.

Az AYS Egyesületet a menekültek segítése céljából hozták létre. Először az önkéntesek a balkáni útvonal mentén dolgoztak, a legnagyobb számú önkéntes órákat Horvátországban, Szlovéniában és Görögországban teljesítették. A közvetlen segítségnyújtás az élelmiszer, a ruházat, és a higiéniai ellátás biztosítása volt, ezen felül információkat és baráti támogatást is biztosítottak a menekültek számára, azonban a felmerülő igények a vártnál nagyobbak bizonyultak, és ezeket már nem tudták kielégíteni a rendelkezésre álló keretek és kezdeményezések. Az eredeti elképzelés mára már a menekültek életkörülményeinek javítását célzó kezdeményezéssé vált, továbbá támogatja a jogok érvényesítését, és tájékoztatja a nyilvánosságot a menekült útvonal állapota-
ról.

Az ún. Balkán útvonalak lezárásával és a nagyszámú menedékkérő Horvátországban tartásával, a munka egyre inkább a zágrábi menedékkérők befogadó központjában lévő menekültekre összpontosul. Különös figyelmet fordítanak a gyermekekkel való munkára és a menedékkérők életkörülményeinek javítására az egészségügy, a szállás, a foglalkoztatás és az oktatás területén.

Kvantitatív eredmények

FB oldal 44.000 követővel (<https://www.facebook.com/areyousyrious/>)

Adománygyűjtő pont bevándorlóknak („Dućan za sve”) - ahol el lehet adományozni a már nem szükséges ruhákat, cipőket, higiéniai tárgyakat vagy játékokat. Ily módon az emberek, akik elvesztették otthonukat, és jelenleg Horvátországban élnek vagy laknak, el tudnak menni az adománygyűjtő pontba, és megnézhetik, mire van szükségük. Az üzlethelyiség az áruk fogadása és tárolása mellett több számítógépet is kínál a migránsok számára, akik munkát kereshetnek, vagy kapcsolatba léphetnek családjukkal az internet segítségével. Az ellátópont kialakítása nagyon barátságos, van lehetőség a beszélgetésre, a falakat migránsok festményei díszítik. A munkákat adomány segítségével lehet megvásárolni, az ebből befolyó összegek a leginkább rászorulókhoz mennek.

Nyelvtanfolyamok - az önkéntesek nyelvi órákat adnak a menekülteknek.

A médiaközpontok figyelemfelhívása a menekültek kezelésével kapcsolatos szabálytalanságokról.

A kezdeményezés a migránsok és a menedékkérők közvetlen igényeire összpontosít, akár az útvonalakon és a tranzit során, vagy az országban maradók eseté-

ben is. Az elmúlt időszakban a program ezen pillére és az önkéntesek munkája a horvátországi menekültekre összpontosult, különösen a gyermekek, a migránsok és a menedékkérők életkörülményeinek javítására, az egészségügyi ellátásuk, a lakhatásuk, foglalkoztatásuk valamint a gyermekek és felnőttek oktatásának területére. Továbbá, Horvátország részt vesz a Törökországból

ARE YOU SYRIOUS

WWW www.facebook.com/areyousyrious/

FUNDING SOURCES Donations

FUNDING AMOUNT n/a

és Görögországból érkező menekültek letelepedési és áthelyezési programjában, amelynek célja társadalomban való aktív részvételük elősegítése, ahol kizárólagos felelősség hárul a helyi közösségekre. Ebben az évben a Horvát Köztársaság kormányának is el kell fogadnia a nemzetközi védelemre jogosult személyek betelepítésének tervét a Horvát Köztársaságba, amely eszközzel a decentralizált menekült elhelyezést segítik elő.

A kezdeményezés széles körben ismert, így támogatói és ellenzői is vannak a társadalomban. Szomorú tény, hogy az utóbbi időben az ismeretlen elkövetők által végrehajtott vagyontárgyak elleni bűncselekményeket a közvélemény automatikusan az önkéntesek, a menekültek és a menedékkérők számlájára írja.

Az integráció kulcsa a nyílt találkozó, ahol a menekültek és a helyi közösség közötti párbeszéd, tapasztalatcsere kialakulhat, amely a kulturális sajátosságok kölcsönös megértését és elfogadását segíti elő.

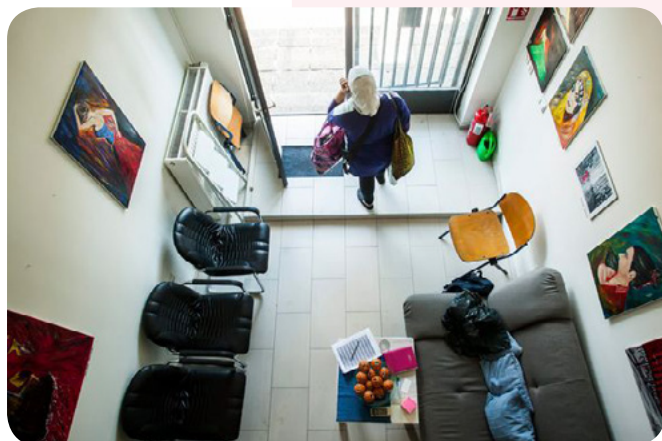
A kezdeményezés számos aktivistát és önkéntest ölel fel, a projekt ezen részét adományokból adományokból finanszírozzák.

Horvátországban az AYS napi segítséget nyújt a menekülteknek és a menedékkérőknek. Független integrációs programokat dolgozott ki mind a gyermekek, mind a

főként az útvonalon tartózkodó önkéntesek és menekültek számára, de az újságírók és más felek számára is.

A menekültek támogatásának minden területén folyamatos fejlődés mutatkozik. Az AYS az integrációért felelős koordináció egyik alapítója, amely civil társadalmi szervezetek informális hálózata, fő célja, hogy munkájukkal támogassák a menekültek integrációját. Ez a csoport szervezi a Menekült Hetet (2018-ban az ötödik alkalommal), amely számos olyan nyilvános rendezvényt is magában foglal, amely során a horvát polgárok megismerhetik a horvát társadalom új tagjait (program: <https://www.facebook.com/events/450533059098486/>)

felnőttek számára, hogy megkönnyítsék az oktatáshoz, a lakhatáshoz és a foglalkoztatáshoz való hozzáférést. Szükség esetén kampányokat is folytat.

Az egyik fő tevékenység a napi hírforgalom biztosítása,

REFUGEES' ASSISTANCE INITIATIVE

of the Refugees' Assistance Association of the municipality of Warin

WWW www.fhwarin.de

EMAIL email@fhwarin.de

FUNDING SOURCES donations, membership fees

FUNDING AMOUNT N/A

Németországban a menekültek és a menedékkérők hivatalos elosztása az úgynevezett „Königssteiner Schlüssel”-nek megfelelően oszlik meg a 16 szövetségi állam között; a számításban a szövetségi állam általános adóbevétele 2/3 részben, a lakosok száma pedig 1/3 részben számít. Miután a menekültek és a menedékkérők számát a 16 szövetségi államhoz rendelik, az egyes kormányok regionális és helyi szinten osztják szét őket. E képlet szerint Mecklenburg-Vorpommern szövetségi államnak a Németországba érkező menekültek és menedékkérők 2%-áról kell gondoskodnia. Ez talán nem tűnik soknak, mivel Mecklenburg-Vorpommern Németország hatodik legnagyobb állama, azonban a lakosság számát tekintve csak a 14. helyen áll. Ugyanakkor Mecklenburg-Vorpommern az olyan államok közé tartozik, amelyek nagy gazdasági és társadalmi problémákkal küzdenek, mint pl. itt a legmagasabb a munkanélküliségi ráta, a legalacsonyabb az egy főre jutó jövedelem, itt van leginkább elidősödve a társadalom, a képzett fiatalok intenzív migrációja más szövetségi államokba szintén ezen államban a legmagasabb. Valamint érezhető az idegengyűlölő magatartás a társadalom széles rétegeiben. Másik fontos pont, hogy hagyományosan szinte egyetlen külföldi sem él ebben az államban (<3%), ami azt is jelenti, hogy kevés tapasztalat és tudatosság van a különböző kulturális háttérrel rendelkező személyek befogadásával és integrációjával kapcsolatban.

E keretek között nem könnyű kezelni a menekültek és a menedékkérők társadalmi beilleszkedését és munkahelyi integrációját, különösen, ha Európán kívülről érkeznek. Az ezzel a célcsoporttal foglalkozó kezdeményezések és projektek többségének a semmiből kellett indulnia, nem volt sem tapasztalat, sem infrastruktúra, sőt a probléma általános megközelítéséről sem volt semmilyen ismeret. Mivel azonban a cselekvés iránti kényszer nagy volt, valamint a hatósági kezdeményezések lassan és bürokratikusán történnek, nagyon kis lépésekben (félig) magánkezdeményezések indultak el a menekültek és a menedékkérők alapvető ellátására.

Az első szervezett és végrehajtott tevékenységek a következők voltak:

- Szállás, étkezés és megfelelő ruházat beszerzése;
- A hatóságok, közegészségügyi központok, biztosítók, bankházak meglátogatásakor segítség biztosítása;

- Nyelvtanfolyamok és szabadidős tevékenységek szervezése;
- (kulturális) találkozók megszervezése a helyiek és a bevándorlók között, hogy megismerjék egymást és erősítsék a kölcsönös tudatosságot és megértést;
- Helyi, információval szolgáló rendezvények és vitacsoportok alakítása a tudatosság és a tolerancia növelésére, valamint a lakosság fokozott támogatásának elnyerésére;
- az integráció és a befogadás támogatása érdekében érdekelt felek (hatóságok, egyesületek, vállalatok, magánszemélyek) közötti hálózatépítés; kommunikációs és információ áramlási infrastruktúra kiépítése

Az alapvető szervezeti és társadalmi szükségletek és igények megfelelő rendezése után a menekültek segítségnyújtási kezdeményezésének második része a munkaszerzés, a rövid távú munkaszerződések megszervezésére irányult.

Most már mondhatjuk, hogy a beilleszkedés és az integrációs munka harmadik szintje nemcsak Mecklenburg-Vorpommern tartományban érhető el, hanem egész Németországban. Ebben a szakaszban a fő hangsúly a munkaerőpiacon való hosszú távú integrációra irányul. Ez azonban valódi kihívás az állam számára, mivel a munkanélküliségi ráta jóval meghaladja a német átlagot, és kevés az elérhető munka.

Összesen 150 menekültet és menedékkérőt mentoráltak.

A legfontosabb minőségi hatás a következő volt:

- Lehetségessé vált, hogy a menekültek és a menedékkérők mindennapi életének egy alapvető struktúrá, ezáltal mindennapi célokat adjunk az országban való tartózkodásuk idejére.
- Képesek voltunk növelni az általános tudatosságot és toleranciát a helyi közösségeken belül
- A társadalommal és a mentorokkal való szoros kapcsolat eredményeképp a menekültek és a menedékkérők jó betekintést nyertek a német életmód különböző szín-

REFUGEES' ASSISTANCE INITIATIVE

of the Refugees' Assistance Association of the municipality of Warin

WWW www.fhwarin.de

EMAIL email@fhwarin.de

FUNDING SOURCES donations, membership fees

FUNDING AMOUNT N/A

tereire (szociális, kulturális, szakmai)

- A munkaerőpiacon kezdetektől fogva nehéz volt az előrelépés az állam nehéz gazdasági helyzete miatt, azonban az idő múlásával kiderült, hogy vannak olyan ágazatok, ahol bármilyen munkaerőt tudnak fogadni. Ez elsősorban a turisztikai ágazatra vonatkozik, gyakran a menekülteknek és a menedékkérőknek alacsonyan fizetett szinteken kell kezdeniük, egyes helyek nem is igényelnek hivatalos akkreditált képesítést, mindazonáltal szem előtt kell tartani azt a tényt, hogy „minden kezdet nehéz”
- Idővel lehetőségessé vált egy bizonyos szintű integráció és befogadás, valamint a helyiek és a menekültek/menedékkérők közötti együttműködés; mindazonáltal mindkét oldalon kisebbségben voltak azok, akiknek ez akadályt jelentett
- Általánosságban elmondható, hogy az egész folyamat során a helyiek is sokat tanultak más kultúrákról és mentalitásokról és - nem utolsósorban - saját magukról is
- Hosszú távon az állami finanszírozás és az állami hatóságokkal való együttműködés előnyösnek bizonyult, mivel
- a helyi szinten a lehető legmagasabb hatással járó gyors és adekvát cselekvés megvalósítható
- a helyi szereplők bevonása növelte az általános tudatosságot és erősítette az érintett felek felelősségérzetét
- a menekülteknek és a segélykérőknek soha nem kellett bürokratákkal vagy hatóságokkal foglalkozniuk, hanem mindig csak azokkal a személyekkel, akiket ismeretek és szeretettek
- minden problémát közvetlen kommunikációs szinten lehetett megoldani

WORKSHOP OF THE FUTURE

Development of a Settlement-type Helping House and Social Assistance Services in Gilvánfa

WWW www.ilvanfa.hu/a-jovo-muhelye/

EMAIL szamadanoj@gmail.com

FUNDING SOURCES European Social Fund and Hungarian state support

FUNDING AMOUNT 145.695.745 HUF

A projekt fő célkitűzései a hátrányos helyzetű térség (Ormánság, Dél-Baranya, Magyarország) szegregált településén (Gilvánfa) élő kisebbségi célcsoport (cigány származásúak) társadalmi integrációjának elősegítése és fejlesztése, valamint a településen élők lakhatási és egyéb életkörülményeinek javítása, társadalmi integrációjuk további elősegítése.

A projekt hat átfogó célkitűzést tartalmazott:

- 1.) A településen élő emberek társadalmi integrációjához kapcsolódó szolgáltatások és programok fejlesztése;
- 2.) Támogatási rendszer kiépítése a szakmai munka hatékonyságának növelésére külső szakértők, szakértői csoportok és intézmények bevonásával;
- 3.) A helyi szociális / szolidaris gazdaság fejlesztése;
- 4.) A településen élők lakhatási és egyéb életkörülményeinek javítása és társadalmi integrációjuk előmozdítása;
- 5.) A helyi közösség megerősítése;
- 6.) A marginalizált Gilvánfa integrációja a kistérségi, megyei és regionális együttműködésbe.

A projekt eredményeként a foglalkoztatás jelentősen nőtt a célcsoportban. A projekt keretében végzett képzések

sikeresen támogatták a résztvevők kedvezőbb munkae-rő-piaci pozíciójának elérését. A komplex beavatkozás szakmai és tudományos alapjait és végrehajtását külső tanácsadók részvétele biztosította differenciált módon, foglalkoztatási, képzési, közösségfejlesztési és helyi gazdaságfejlesztési területeken.

A projektben részt vevő személyek száma 120 fő volt, a képzésben résztvevők száma: 40, sikeresen képzett résztvevők száma: 24 fő. A munkahelyen gyakorlati képzésben részt vevő hallgatók száma: 16 fő, foglalkoztatott személyek száma: 18 fő. A projekt eredményeként más programokban részt vevő személyek száma: 24 fő. Az egyéni fejlesztési terv lezárását követő 6 hónapban legalább 3 hónapig foglalkoztatottak száma 3 fő.

A projekt keretében számos képzési alkalom került megrendezésre:

- 1.) hivatásos vezetői engedély megszerzése: 8 személy kezdte meg a képzést, ebből 5 fő kapott vezetői engedélyt.
- 2.) A hiányzó általános iskolai tanulmányok (7. és 8. osztály) befejezése: a jelentkezett 11 főből 7 fő szerzett általános iskolai végzettséget.
- 3.) A munkakeresési technikák képzésben 15 fő vett részt.
- 4.) A digitális álláskeresési ismeretek fejlesztése 14 fő részvételével valósult meg.
- 5.) A T-kategóriájú traktorvezetői képesítést 5 fő szerezte meg.
- 6.) A „T” típusú vezetői engedély és mezőgazdasági gépszerelő képzés 4 fővel valósult meg.
- 7.) 16 fő otthoni képzésben vett részt.
- 8.) A háztartási munkák tárgykörben folyt képzésben 12 nő vett részt.
- 9.) Az óvodai dajka bizonyítványt 2 fő részére adták ki.
- 10.) Nehéz gépkezelő tanfolyamon 1 fő vett részt.

WORKSHOP OF THE FUTURE

Development of a Settlement-type Helping House and Social Assistance Services in Gilvánfa

WWW www.ilvanfa.hu/a-jovo-muhelye/

EMAIL szamadanoj@gmail.com

FUNDING SOURCES European Social Fund and Hungarian state support

FUNDING AMOUNT 145.695.745 HUF

11.) Az élelmiszer-vegyiárú és a gyógynövény-értékesítési képzésen 4 fő vett részt.

12.) 4 fő bolti eladói képzésben vett részt. A projekten belül érzékenyítő képzés is megvalósult.

A projekt eredményeképpen a hasonló településeken is létrehozott Segítőház közösségi térként működik és hozzájárul a társadalmi kohézió növeléséhez. A sikeres megvalósítás jelentősen növelte Gilvánfa pozitív minősítését a kistérségben, és hatékonyabb együttműködést eredményezett a közeli települések között. Az oktatás szintje és a célcsoport foglalkoztatása nőtt, ami a célcsoport önérdekének felismerési képességét eredményezte.

WWW www.formazione.net.eu

EMAIL giorio@formazione.net.eu

FUNDING SOURCES EACEA - Lifelong Learning Programme – Grundtvig Multilateral Projects

FUNDING AMOUNT 370.372 €

A KIM projekt célja a bevándorlók társadalmi befogadásának, aktív állampolgárságának és tanulásának támogatása az EU alábbi prioritásaival összhangban:

- Az Európai Tanács közleménye (2006) 614 és (2007) 558,
- A felnőttoktatás keretében elfogadott következtetések (2008 / C 140/9)
- ET2020

A projektpartnerek (az olaszországi, németországi, egyesült királyság-beli, észt, svéd és osztrák partnerek mind az állami, mind a magánszférából) egyformán nehézségeket tapasztaltak a migránsok számára szervezett olyan projektek végrehajtásában, amelyek célja a társadalmi befogadás, a munkahelyi beilleszkedési lehetőségek és a kulcsfontosságú készségek európai szintű elsajátítása. Ezeket a nehézségeket a közös modellek és eljárások hiánya magyarázza, amelyek modell értékűen bemutatnák, hogyan lehetne javítani a migránsok uniós szintű tanulásában való részvételét, a nem-formális és formális tanulási folyamatok elismerését, valamint a szükséges kompetenciák fejlesztésének és frissítésének szükségességét a migránsokkal dolgozó szakemberek számára a szolgáltatás minőségének javítása érdekében.

Az a jó gyakorlat, amelyet szemléltetünk, a KIM ISIP (egyéni társadalmi befogadási terv), de nem hagyhatjuk figyelmen kívül a többi kifejlesztett terméket sem, mivel ezek a projekt lényeges részét képezik, és egymást egészítik ki. A projekt első lépése az volt, hogy összehasonlítottuk a migránsok helyzetét a partnerség ors-

zágaiban, oly módon, hogy a bevándorlókkal foglalkozó oktatók jó gyakorlatait és képzési igényeit vizsgáltuk.

Második lépésben az azonosított problémák kezelésére szánt termékek kifejlesztése és tesztelése történt meg:

- a migránsok kulcskompetenciáinak értékelésére, azonosítására és validálási módszerek bemutatására szolgáló Értékelési Kézikönyv, valamint a társadalmi befogadásra vonatkozó egyedi tervek kidolgozására és végrehajtására vonatkozó eljárások;

- A KIM képzési kézikönyvén alapuló kísérleti kurzus, amely a befogadó központokban a bevándorlókkal dolgozó szakembereknek szól, hogy megtanulják a módszereket és eljárásokat, valamint stratégiai kompetenciákat dolgozzanak ki a társadalmi befogadási tevékenységek végrehajtásához.

- Zöld könyv, amely bemutatja a projekt tanulságait. A KIM termékeket helyi szinten minden projektpartner használja, de kiterjedt hálózataik és az eredmények konferenciákon és szemináriumokon való széleskörű terjesztése, továbbá az eseményeken való részvételnek köszönhetően más szervezetek is használják őket uniós szinten.

Eredmények

- 75 interjú a migránsokkal dolgozó oktatókkal / szakemberekkel (15 / ország)
- 50 ISIP, amelyet a KIM kísérleti képzésén részt vevő oktatók teljesítettek (10 / ország)
- 50 projekt résztvevője (ISIP és KIM vacsora) (10 / ország)

WWW www.formazione.net.eu

EMAIL giorio@formazione.net.eu

FUNDING SOURCES EACEA - Lifelong Learning Programme – Grundtvig Multilateral Projects

FUNDING AMOUNT 370.372 €

- 5 KIM kísérleti kurzus (egy-egy az egyes országokban) a pedagógusok számára a migránsok kulcsfontosságú, formális és nem formális kompetenciáinak felmérése, valamint az aktív állampolgárság és a munkahelyi beilleszkedés elősegítése érdekében

- 5 KIM vacsora a bevándorlókkal (1 esemény minden országban) az integráció és a társadalmi befogadás elősegítése érdekében

- 5 „A tudatosság napjai” (minden országban 1), hogy a projekt eredményeit szélesebb körben népszerűsítsék, és támogassák a projekt tevékenységeinek fenntartható alapon történő megismétlését feltételeit

- 1 záró konferencia Firenzében a projekt eredményeinek az érdekelt felek felé történő terjesztésére (kb. 80 résztvevő)

A migránsokkal foglalkozó oktatók és szakemberek el-sajátították vagy továbbfejlesztették a készségértékelési kompetenciáikat, az új eszközök rendelkezésére állnak munkájuk során. Ez biztosítja a szolgáltatások jobb minőségét és a hatékonyabb integrációs megközelítést.

Szakértők értékelik a bevándorlók kompetenciáit, amelyek segítik őket abban, hogy jobban integrálódjanak az EU munkaerőpiacára, mivel a kifejlesztett eszközök az EU öt különböző országában alkalmazott eszközök és gyakorlatok cseréjének eredménye.

A helyi, regionális és nemzeti közintézményeket és politikai döntéshozók elérését a KIM zöld könyve, a konferenciák, rendezvényeken és partnerszervezetek kommunikációs csatornái is segítették. A KIM zöld könyve tartalmazza a projekt élettartama során szerzett tapasztalatokat, és olyan ajánlásokat fogalmaz meg a Bizottság és más uniós szervek számára, amelyek a projekt reprodukálását és hordozhatóságát tartják szem előtt.

A generált hatás abban rejlik, hogy növekszik a kompetenciaértékelési módszerekkel, a nemek közötti egyenlőség átfogó témájával és a családi újra egyesítéssel kapcsolatos ismeretünk, valamint hogy lehetővé válik a migránsok számára az állandó jellegű EU-ban való tartózkodás, az oktatási és tanácsadó intézmények igényeinek ISIP szerinti szabványosítása, valamint a munkáltatók igényeinek való jobb megfelelés a munkaadók és a munkaerő-piaci szektorok közötti bizalom erősítése céljából.

A projekt végső disszeminációja alapján 1,043,788 fő és 1500 szervezet elérése történt meg uniós szinten,

különösen a spanyol partnerek disszeminációs tevékenységének, a kormányzati honlapon www.bsosocial.gva.es és a projektpartnerek széles körű uniós hálózatának köszönhetően.

A projekt vége után, a projektpartnerek hálózatainak és szolgáltatásainak köszönhetően kb. 800 migráns elérse történt meg.

A KIM termékeket európai nézőpont alapján fejlesztették ki, így azok minden EU-országban reprodukálhatók és ingyenesen használhatók.

A KIM projekt fő innovatív jellemzői:

- a tapasztalatok és a legjobb gyakorlatok partnerségének cseréje az országok között a gyakorlati eszközök, protokollok és modellek kidolgozására a migránsokkal napi és európai szinten való együttműködés érdekében;
- a különböző országokban 50 különböző európai szakember által kidolgozott tervek összehasonlítása, így ez által a felnőttek oktatásával kapcsolatos összehasonlítható releváns adatok létrehozása;

- olyan eljárások, sablonok és kézikönyvek kidolgozása, amelyek segítették a migránsok társadalmi befogadását elősegítő stratégiai kompetenciák azonosítását a nem formális és formális kulcsfontosságú készségek fejlesztése tekintetében;

- a projekt eredményei alapján elkészített zöld könyv kidolgozása a politikai döntéshozók, az érdekelt felek és a bevándorlás területén tevékenykedő állami és magánszervezetek számára.

A KIM összes eszköze ingyenesen használható más projektekben, illetve foglalkoztatási központokban, képzési ügynökségekben, migrációs irodákban vagy befogadó központokban, hogy elősegítsék a célcsoport munkaerő-felvételét.

WHO WILL HELP?

The Ladislav Hanus Fellowship

WWW www.ktopomoze.sk

EMAIL miska@ktopomoze.sk

FUNDING SOURCES TIPOS National Lottery, International Visegrad Fund, Volkswagen Foundation, Accenture, Private International Foundation

FUNDING AMOUNT 30 000 € in 2016 plus volunteering, 95 000€ in 2017

A Ladislav Hanus Fellowship (SLH) az egyetemi hallgatók és a fiatal diplomások polgári szövetsége, amelynek célja, hogy aktívan hozzájáruljon a valódi keresztény hit és kultúra megértéséhez és fejlesztéséhez Szlovákiában.

A „Ki segít?” Projekt, amely társadalmi nyilvánosságot kapott, nemzeti szinten érezhető hatással volt a leginkább veszélyeztetett csoportokra, elsősorban azokra, akik nemzetközi védelemre jogosultak menekülteként, vagy kiegészítő védelemben részesülőként ismerték el. Rámutatnak arra, hogy a segítségre szoruló szomszéd megsegítése nagyszerű lehetőség arra, hogy a társadalmunk egészségesebbé és fenntarthatóbbá váljon. Az SLH felkéri a szlovák kormányt, hogy fogadjon be Szlovákiába 100 menekültet és elhagyott családot Szíriából és Irakból. Ugyanakkor azt is szorgalmazza, hogy a kormány méltósággal kezelje a családok szlovák társadalomba való perspektivikus beilleszkedését. Azzal az ötlettel álltak elő, hogy nyilvánosan kötelezze el magát több ezer szlovák család, egyén, szervezet, egyház és vállalat hogy segíti a befogadott nőket, a férfiak és a gyermekek szlovák társadalomba való beilleszkedését. A szervezet szakértői segítséget, menekült elhelyezést és munkalehetőséget kérnek a nem kormányzati szektor partnereitől, azoktól, akikkel már régóta dolgoztak az integráció területén, hogy a menekültek ne kényszerüljenek csempészek vagy emberkereskedők kezébe ahhoz, hogy megoldást találjanak.

Az SLH 1000 elkötelezett önkéntest keres, akik segíte-

nek a szíriai vagy iraki családoknak, hogy Szlovákiában menedékkjogot kapjanak. Ezt követően az SLH felkéri a kormányt, hogy fogadja be a menekülteket és a lakóhelyüket elhagyni kényszerült családokat Szíriából és Irakból.

Amit az SLH javasol: segítségnyújtás a lakhatás, a munkahely megtalálásában, a menekültek közösségbe való integrálása, a menekültek beengedése a szomszédságba, és segítségnyújtás abban, hogy értelmes kapcsolatok és barátságok alakuljanak ki, azáltal, hogy havonta pár órát töltenek a menekültekkel.

Kvantitatív eredmények:

48 önkéntes vett részt már képzésben Szlovákia négy városban, több mint 40 kedvezményezett részesült támogatásban a nyelvtanulás, gyermekfelügyelet, állás-keresés, szálláskeresés és egyéb szolgáltatások terén, 1 számítógépes tanfolyam 10 diák részvételével, 4 közösségi tevékenység amelyen 20-50 embert vett részt.

A Közel-Kelet 1948 óta a legnagyobb menekültválságot éli át a rengeteg Szíriából és Irakból származó menekült miatt, akik a több évig tartó polgárháború és az ISIS elől menekültek. Az egyetlen módja annak, hogy megme-

neküljenek a veszélytől, hogy elmenekülnek. Több mint 3,9 millió szíriai és több mint 1,9 millió iraki polgár kénytelen volt elmenekülni hazájából, és menedéket találni bárhol a világon ideiglenes otthonokban. Legtöbbjüknek

WHO WILL HELP?

The Ladislav Hanus Fellowship

WWW www.ktopomoze.sk

EMAIL miska@ktopomoze.sk

FUNDING SOURCES TIPOS National Lottery, International Visegrad Fund, Volkswagen Foundation, Accenture, Private International Foundation

FUNDING AMOUNT 30 000 € in 2016 plus volunteering, 95 000€ in 2017

már nincs reménye, hogy visszatérjen az eredeti otthonukba önhibájukon kívül.

Az SLH határozottan úgy véli, hogy a menekültek integrációjának sikere attól függ, hogy a társadalom egyes tagjai mennyire vonódnak be az ügyekbe, hangsúlyozva, hogy az igazi változás belülről jön. Ezért tevékenységük középpontjában az önkéntes program áll, amely ezáltal innovációt és támogatást nyújt a menekültek integrációs törekvéseihez.

Az önkéntességnek kettős előnye van: egyrészt, az az inherens tudatossági szint, ahol az egyén többet tudhat meg első kézből arról a helyzetről, amelyet a menekültek átéltek, továbbá saját közösségeikben is multiplikátor hatást tudnak generálni. Másrészt, a szlovák önkéntesekkel való kapcsolat lehetővé teszi a menekültek számára, hogy hidat építsenek társadalmunkhoz, jobban megismerjék és elkezdjék érezni a hozzátartozás érzését. Az önkéntesek általában hasznos, új forrásokat tudnak adni az új menekült barátainak, hogy azok további hálózatot építsenek.

Az önkéntes program szempontjából az SLH nagy figy-

elmet fordít önkénteseik kiválasztására, felkészítésére és gondozására. A kiválasztási szakasz egy átfogó

szűréssel kezdődik, amelyet egy egész napos képzés követ, amely felkészíti az önkénteseket arra a személy típusra és az adott személy helyzetére, akiknek majd segítenie kell. A képzés után önkéntes szerződést írtak alá. A gondozás tekintetében az önkénteseknek van egy hívható koordinátoruk, kéthavonta képzett pszichológus végez szakmai felügyeletet, és háromhavonta egy csoportos találkozó zajlik, amelyen egy meghívott integrációs szakembere beszél. Az SLH úgy véli, hogy ennek a széles körű előkészítési és támogatási keretnek a biztosítása lehetővé teszi az önkéntesek számára, hogy mélyebben megtanulják és megértsék a menekültek integrációs kihívásait, és segítsenek nekik tartósan aktívabbá válni, anélkül, hogy demotiválódnának és kilépnének.

SLOVENE PHILANTHROPY

Project Informing and advising applicants and persons with international protection and other migrants in the Republic of Slovenia

WWW www.filantropija.org/migracije-2/

EMAIL info@filantropija.org

FUNDING SOURCES Ministry of Labour, Family, Social Affairs and Equal Opportunities, FIHO – Foundation, City of Ljubljana, European Commission, Fund for asylum, migration and integration, Ministry of the Interior, Government Communication Office, Ministry of Health.

FUNDING AMOUNT N/A

A szlovén jótékonyági szervezet, az Önkéntesség Előmozdításának Szövetsége (Association for the Promotion of Volunteering) egy olyan humanitárius szervezet,

amely 1992 óta közhasznú. A fő tevékenység az önkéntesség előmozdítása, mivel meggyőződésünk, hogy az önkéntes munkával mindannyian hozzájárulhatunk egy jobb és toleránsabb társadalomhoz, amely mindenki tiszteletén alapul, függetlenül a személyes és egyéb életkörülményektől. Szervezetünk képzést kínál mentoroknak és önkénteseknek. Az általunk védett értékek: szolidaritás, az embertársak és a természet tisztelete, tolerancia, az egyenlőség és az esélyegyenlőség mindenki számára. A szlovén filantróp szervezetben különböző tevékenységeket egyesítünk a különböző programmegségekben.

A gyakorlat kiindulópontja az, hogy olyan eltérő háttérű migráns csoportok érkeznek Szlovéniába, akiknek segítségre van szükségük az integrációhoz. A tevékenységek elsősorban a migránsok legkiszolgáltatottabb csoportjainak támogatására és a konkrét segítségnyújtásra összpontosítanak, a célcsoportok magukban foglalják a nemzetközi védelemben részesülőket és azt a státuszt elérni kívánókat. A megvalósított célok:

- a menekültek megfelelő tájékoztatása jogairól és a társadalmi integráció egyéb szempontjairól;
- a menekültek informálása a szlovén társadalomról, a kulturális mintákról, a különböző szociális rendszerek működési módjairól stb. ;

- az integrációval kapcsolatos tanácsadás és segítségnyújtás (segítségnyújtás a dokumentáció elkészítésében, a lakhatásban, az oktatásban, a foglalkoztatásban stb.);

- a menekültek tájékoztatása konkrét kérdésekről (az emberkereskedelem veszélye, szexuális és nemi erőszak, egészségügyi ellátás stb.).

A gyakorlati megvalósítás során különböző fajta tevékenységeket végzünk: egyéni beszélgetések, tájékoztatás és útmutatás nyújtása, egyéni szociális munka a menekültekkel, tájékoztató programok, amelyben a kedvezményezettek tájékoztatást kapnak a különböző intézményekről és szervezetekről, a különböző rendszerek működési módjairól, a szlovén nyelvvel kapcsolatos alapismereteiről, továbbá emberkereskedelemmel kapcsolatos tájékoztató workshopok, konkrét egészségügyi kérdések stb.

A gyakorlat sikeres, elsősorban azért, mert a végrehajtásakor a kedvezményezettek igényeire koncentrálunk. 2016-ban a programban összesen 981 kedvezménye-

zett vett részt, közülük 251 kiskorú volt. Az orientációs programok 2016 júniusától, naponta 5 órában valósultak meg. 2016-ban öt workshopot tartottunk a nemzetközi védelem kérelmezőinek az emberkereskedelem veszélyéről. 2016-ban 286 önkéntes vett részt a program végrehajtásában, a média mintegy 300 hírt tett közzé a programról, 15 olyan eseményt szerveztünk, amelyek célja a közvéleményben a probléma tudatosítása volt. A program felhasználóinak könnyebbé és gyorsabbá vált a környezetbe való integrálódás, a státuszuk könnyebb formalizálása, a szlovén társadalom, a szociális

SLOVENE PHILANTROPY

Project Informing and advising applicants and persons with international protection and other migrants in the Republic of Slovenia

WWW www.filantropija.org/migracije-2/

EMAIL info@filantropija.org

FUNDING SOURCES Ministry of Labour, Family, Social Affairs and Equal Opportunities, FIHO – Foundation, City of Ljubljana, European Commission, Fund for asylum, migration and integration, Ministry of the Interior, Government Communication Office, Ministry of Health.

FUNDING AMOUNT N/A

rendszerek, az intézmények és szervezetek ismerete, a jogaik ismeretének elsajátítása stb.

A program céljait évről évre módosítják vagy teljesen megváltoztatják a felhasználók igényeitől függően.

Ezen kezdeményezések mellett más tevékenységeket is végeztünk a közvélemény figyelmének felhívása érdekében (együttműködés a médiával, nyilvános rendezvények, cikkek írása stb.). Ily módon tudjuk befolyásolni a nyilvánosságot, hogy nyitottabb legyen a bevándorlók elfogadására.

A célcsoportokkal végzett közvetlen tevékenységek szintén jó hatással vannak az emberekre, mivel a bevándorlók jobban integrálódnak a környezetbe.

A Szlovén Filantropia aktív különböző nemzeti és nemzetközi hálózatokban, valamint a különböző szervezetekkel való együttműködésben. Ily módon át tudjuk adni tudásunkat és a jó gyakorlatokat ezeknek a hálózatoknak és szervezeteknek. Részt veszünk számos hazai és külföldi rendezvényen, ahol bemutatjuk a jó gyakorlatainkat. Időnként kiadványokat teszünk közzé a jó gyakorlatainkról.

Rendszeresen pénzügyi eszközöket biztosítunk a tevékenységek megvalósításához, különféle pályázati forrásokból.

Mindig arra törekszünk, hogy alkalmazkodjunk a felhasználók igényeihez, és igyekszünk különböző innovatív módszereket alkalmazni a felhasználói igényeknek megfelelően.

A munka során figyelembe kell venni azt a helyzetet, amelyben a kedvezményezettek élnek. A kérelmezők és a nemzetközi védelemben részesülő személyek gyakran traumatizáltak a származási országuk és az utazásuk során átélt helyzetek miatt. A tájékoztatáson és az irányításon kívül pszichoszociális és pszichoterápiás segítségre is szükségük van. A jövőben ezt nagyobb mértékben kell biztosítani.

C-VET (SZAKKÉPZÉS) KIVÁLASZTOTT PROJEKTEK

ECVET AGENT

ECVET based Agricultural Entrepreneurship Training Programme for young Roma and other disadvantaged unemployed

WWW www.ecvet-agent.eu

EMAIL office@european-neighbours.net

FUNDING SOURCES Erasmus+ funds

FUNDING AMOUNT 289.704 €

Az ECVET AGENT projekt fő célja egy, a mezőgazdasági ágazat mikro vállalkozásainak igényein alapuló képzési tanterv kidolgozása roma állampolgárok, hátrányos helyzetű, tartós munkanélküli és más hátrányos célcsoportok számára azok ismeretei, készségei és kompetenciái alapján. A projekt olyan világos tanulási kimeneti egységeket határoz meg, amelyek lehetővé teszik az ECVET rendszer használatát, és a célcsoport előzetes tanulásának és tapasztalatainak felmérését.

Az ECVET AGENT projekt célja a roma állampolgárok és más hátrányos helyzetű, tartós munkanélküli egyének önfoglalkoztatási lehetőségeinek javítása a mezőgazdasági vállalkozások innovatív képzési programja révén. Ezt a célt számos konkrét eredménnyel értük el, amelyek:

1) A célcsoport és az ágazat igényeinek és követelményeinek feltárása

2) Szakképzési programban résztvevő mezőgazdasági vállalkozások számára

3) Az ECVET-alapú akkreditációs eljárás a korábbi nem-formális vagy formális tanulási tapasztalatok kimenetei

Az ECVET AGENT projekt célcsoportjai részletesebben:

1. Kutatási tanulmány: A projekt első szakaszában 240

fő vett részt a célcsoportból

2. A második szakasz a szakképzési program volt, 60 fő vett részt a képzésben

3. ECVET-alapú akkreditációs eljárás: a 60 gyakornok közül a harmadik szakaszban 20 akkreditációs eljárást fejeztünk be a kísérleti szakaszban

A projekt nagy hatással volt nem csak a célcsoportra, hanem a következő felekre is:

a. Partner szervezetek:

Minden partnerszervezet aktívan részt vett a szakképzési programokban, a szakképzés innovációjában és a tartós munkanélküliek munkaerő-piaci integrációjában. Az ECVET AGENT projekt segítségével olyan innovatív program jött létre, amely lehetővé teszi nagyszámú résztvevők képzését, és lehetőséget biztosít számukra, hogy előzetes ismereteiket elismertessék és elfogadtassák a képzési programhoz. Ennek jelentős hatása van a partnerszervezetek szintjére, mivel új szakképzési lehetőségek jönnek létre egy speciális és hátrányos helyzetű célcsoport számára.

b. Egyéb érdekelt felek:

A projekt egyéb érdekeltjei a következők voltak:

- munkaerő-piaci hatóságok (megfelelő képzési és integrációs programot kaptak célcsoportjaik számára – tartós munkanélküliek),

ECVET AGENT

ECVET based Agricultural Entrepreneurship Training Programme for young Roma and other disadvantaged unemployed

WWW www.ecvet-agent.eu

EMAIL office@european-neighbours.net

FUNDING SOURCES Erasmus+ funds

FUNDING AMOUNT 289.704 €

- regionális és nemzeti szintű politikai döntéshozók (konkrét eszközt kaptak a romákkal kapcsolatos kitűzött cél eléréséhez - integrációs politika),
- politikai döntéshozók (innovatív példát kaptak a roma állampolgárok, tartós munkanélküliek és más hátrányos helyzetű célcsoportok önfoglalkoztatási lehetőségeire),
- különösen a roma kérdésekkel foglalkozó célcsoport-társulások (innovatív megközelítést kaptak az önfoglalkoztatásra az igényeknek megfelelően),
- a mezőgazdasági szektor képviselői (nagy mennyiségű, rendkívül rugalmas mikrovállalkozást kaptak, akik - különösen a zöldségtermesztésben - képesek kielégíteni a képzett munkaerő és a vállalkozások iránti keresletet),
- a kamarák és szociális partnerek (akik mikrovállalko-

zók számának növekedését tapasztalták, pl. a kereskedelmi kamarák új tagjai),

- európai- és szakpolitikai döntéshozók (akik jól működő gyakorlati és innovatív megközelítést kapnak a roma állampolgárok munkaerőpiaci és társadalmi beilleszkedésére.

Az eredmények és kimenetek fenntarthatóságát a pro-

jekt két fő szellemi eredménye jelenti, amelyek:

1) ECVET AGENT tanterv és tananyagok

2) ECVET AGENT akkreditációs eljárás

Az ECVET AGENT projekt innovatív megoldást kínál, amely:

a) figyelembe veszi a célcsoport háttérét, életrajzát, érdekeiket és az egyének motivációs tényezőit

b) olyan szakképzést kínál, amely a célcsoport érdekein alapul, és munkalehetőségeket kínál a munkaerőpiacon (mezőgazdaság)

c) a célcsoportban már rendelkezésre álló korábbi tapasztalatokat és kompetenciákat is figyelembe veszi

WWW www.zgkompas.pou.hr

EMAIL Ivana.sabo@pou.hr

FUNDING SOURCES European Social Fund

FUNDING AMOUNT 132.000 €

A zágrábi Nyílt Egyetem a ZG Iránytű elnevezésű európai projektet hajtott végre, amely a marginalizált csoportok -kifejezetten bevándorlók- felnőttképzésére fókuszált. Több, mint tíz foglalkozás volt érintett a programban, mint például szakács, cukrász, pincér, web tervező, számítógép-üzemeltető, és gondozó az egészségügyi ellátás területén. A bevándorlók a legnagyobb érdeklődést a vendéglátás, a számítógép üzemeltetés és az egészségügyi ellátás iránt mutatták. Az oktatási program egy horvát nyelvi modullal kezdődött, amelyet kizárólag menedékkérők számára szerveztek. Ezt követően a sérülékeny csoportok 60 munkanélküli tagja kapott lehetőséget arra, hogy részt vegyen a szakács, pincér, kertész, gondozó, csecsemőfelügyelő képzési programban, majd arra is, hogy partnerszervezeteken keresztül gyakorlati képzésben is részesüljenek.

ZG IRÁNYTŰ projekt - Az aktivitást mutató résztvevők eddigi szakmai kompetenciái segítették őket a további átfogó oktatásban való hatékony részvételben, amely a szakmai és gyakorlati ismeretek megszerzésén túl magában foglalja a munkaerőpiacra való bejutáshoz szükséges versenyképes készségek megszerzését. Az oktatási program egy horvát nyelvi modullal kezdődik, amelyet a menedékkérők számára szerveznek. Ezt követően a sérülékeny csoportok 60 munkanélküli tagja kap lehetőséget arra, hogy részt vegyenek a szakács, pincér, kertész, gondozó és bébisitter egyiki képzési

programjában. A résztvevőknek lehetőségük lesz arra, hogy gyakorlati tapasztalatot szerezzenek a partnerszervezeteknél. Az oktatási program magába foglalja a puha készségek (soft skill) elsajátítását elősegítő modulokban való részvételét is, mely modulokat a partner szervezetek szakértői fogják kidolgozni és megvalósítani. Ezek a modulok a következő területeket foglalják magukban: a munkajog alapjai, kommunikációs kompetenciák modul és kulturális modul.

Kvantitatív eredmények

- A veszélyeztetett csoportok tagjainak kiválasztására vonatkozó kritériumok meghatározása a ZG IRÁNYTŰ programban való részvételre a projektpartnerek szakértelme alapján, a sérülékeny csoportok tagjaival való együttműködésben, továbbá az egyéni képzési programokban való részvétel feltételeinek meghatározása, motiváció, önéletrajz alapján
- A sérülékeny csoportok tagjainak motivációja, a beilleszkedés ösztönzése, a projekt tevékenységeinek megismerése és az új foglalkozások elsajátításának motivációja, további ismeretek és készségek megszerzése
- A menedékkérők számára kifejlesztett és megvalósított horvát nyelvi modul (60 óra) 6 oktatási csoportban, és 6 különböző képzési programot hajtottak végre a Zágrábi Egyetemen (szakács, pincér, kertész, idősgondozó, házi gondozó és kisgyermek felügyelő)
- A gyakorlati tapasztalatokat a partnerszervezetek legtapasztaltabb mentoraival együttműködve végezték
- 3 új, puha készségek fejlesztését célzó oktatási programot fejlesztettek ki és hajtottak végre a munkajog / kommunikációs kompetencia / kulturális csere alapjai - mindegyik modul 16 órás.
- Foglalkoztatási klub jött létre - a klub célja a kedvezményezettek (sérülékeny csoportok tagjai) képessé tétele a tisztességesebb munkakörülmények között történő foglalkoztatásra
- A foglalkoztatási klubban 3 workshopot dolgoztak ki és

WWW www.zgkompas.pou.hr

EMAIL Ivana.sabo@pou.hr

FUNDING SOURCES European Social Fund

FUNDING AMOUNT 132.000 €

hajtottak végre (a workshopok teljes időtartama 6 óra) és speciális konzultációk a menedékkérők számára (2 óra egyenként)

Minőségi hatás

A képzési programon kívül a résztvevők részt vesznek a foglalkoztatási klub munkahelyi eseményein, az újonnan kifejlesztett modulokban, amelyek célja a kommunikációs készségek fejlesztése, a munkajog alapjainak elsajátítása, az interkulturális környezetben végzendő munka elősegítése. Menedékkérők számára horvát nyelvi, és más speciális tréningek kerültek megrendezésre. A résztvevők megtanulják, hogy írjanak önéletrajzt, és hogy készüljenek fel egy állásinterjúra.

Fenntarthatóság

A foglalkoztatás a túlélés, a társadalmi befogadás feltétele, de vannak bizonyos akadályok:

a) Elsődlegesen jogi - az Emberi Jogok Hivatalának cselekvési terve és a Horvát Köztársaság Kormányának nemzeti kisebbségeinek jogaival foglalkozó szervezete proaktívan foglalkozik a menedékkérőkkel, kivéve azokkal, akik kérelmet terjesztettek be. A különbség az, hogy a horvátországi menedékkérők legalább másfél évig tartózkodnak az országban és lényegében vákuumban vannak, amíg meg nem kapnak bizonyos dokumentumokat a munka világába való belépéshez. Például ehhez kilenc hónapot kell várni egy általános eljárás során napjainkban.

b) Dokumentáció - A menekültek gyakran személyes iratok nélkül utaznak, sokan elvesztették őket az Égei-tengeren való átkeléskor vagy a deportálás során. Ezért nagyon nehéz számukra, hogy személyi azonosítót kapjanak (OIB), és ha nincs OIB, nem kaphatnak fizetést, nem tudnak bankszámlát nyitni. Ez azt is jelenti, hogy nem tudnak munkát kapni, még akkor is, ha rendelkeznek engedéllyel a munkavállaláshoz. Még azok a menedékkérők is, akik már átjutottak a biztonsági és egyéb ellenőrzéseken, ugyanazokkal az akadályokkal szembesülnek

c) A munkaadók elvárásai - egyes munkáltatók azt várják, hogy a menekültek alkalmazása csökkenti költségeiket, továbbá azt is elvárják, hogy a menedékkérők

elfogadjanak bármilyen munkakörülményt (ezért az alapvető munkajogi modul nagyon szükséges)

d) a nők, különösen azok, akik vagy egyedülállók, vagy olyan anyukák, akiknek óvodás korú gyermekük van, a gyermekeket óvodába kell írni, hogy be tudjanak lépni a munkaerőpiacra

e) nyelvi akadály – ez a legkönnyebben leküzdhető, hiszen a munkavállalók a munkahelyen gyorsan képesek (és egyben kénytelenek) elsajátítani a munkához szükséges nyelvet

A projekt lehetővé teszi a résztvevők számára az átfogó készségek megszerzését, amely a szakmai és gyakorlati ismeretek megszerzésével magában foglalja a puha készségek elsajátítását és a versenyképes munkaerőpiacra való alapos felkészülést.

JOB TO STAY

Sustainable Integration of Low-skilled Refugees into the Tourism Labour Market

WWW www.fh-mittelstand.de/jobtostay

EMAIL elss@fh-mittelstand.de

FUNDING SOURCES ERASMUS+/SP/development of innovation

FUNDING AMOUNT Approx. 270.000 €

Az „Erasmus +” által finanszírozott „Munka a maradáshoz” című projekt célja a menekültek számára a megfelelő képzettség és készségek fejlesztése, valamint a szakképzéshez és képesítésekhez való hozzájutás biztosítása. Emellett a másik cél a döntéshozók különböző szintjeinek

érzékenyítése. A projekt fókuszában azonban a női menekültek munkaerő-piaci integrációja az idegenforgalmi ágazatban van.

Két év múlva az idegenforgalmi ágazat öt kiválasztott képesítési profilját az EKKR 2. szintjének megfelelően kell meghatározni. Ezek alapján a partnerek értékelési modellt fognak kidolgozni ezekhez a profilokhoz, amelyeket 6 hónapon belül tesztelni fognak. „Elhelyezési integrációs modell” a valóságban. A záró zöld könyv a projekt összes eredményét és tapasztalatait zárja majd le, hogy a többi érdekelt fél és felhasználó hozzáférhessen az összefoglalóhoz.

100 menekültből vett mintából kb. 10-15 főt választanak ki speciálisan kidolgozott értékelési folyamatok és eszközök segítségével, ezeknek a személyeknek a legjobban illeszkedniük kell az öt állásprofil egyikéhez, akár a saját országukban megszerzett, hivatalos előminősítésük, akár formális és nem formálisan megszerzett ismeretek, készségek és kompetenciák révén.

Miután kiválasztották a legmegfelelőbb személyt, állás elhelyezési folyamaton mennek keresztül (amely néhány héttől egy évig tarthat) az öt szakmában profiljuknak megfelelően, a folyamat során különböző szakértők és érdekeltek csoportja (személyes oktatók, főnökök, stb.) mentorálja őket.

Eddig ez a legjobb gyakorlati példa nem valósult meg, de a regionális közfoglalkoztatási központ nagy érdeklődést tanúsított iránta, és saját menekültekkel kapcsolatos képzési programjaival kapcsolatosan is preferálják ezt a módszert.

A projekt közvetlenül az idegenforgalmi ágazatban helyi és regionális szinten is tapasztalható szakképzetlen és képzett munkaerő iránti óriási keresletre válaszol és így közvetlenül kapcsolódik a munkaerőpiaci kereslet-kínálat trendjeihez.

Jó jel, hogy minden érintett fél (szakképzési szolgáltatók, politikai döntéshozók, idegenforgalmi szolgáltatók, menekültek, kereskedelmi kamarák stb.) érdeklődést mutatnak a projekt iránt, hogy közösen fejlesszék tovább annak különböző tartalmi szintjeit.

Mivel az idegenforgalmi ágazatban hatalmas kereslet van a (képzett) munkaerőre, mindenki, aki képes ezen a területen dolgozni, több mint üdvözlendő.

A jelenlegi pillanatban az ipar és a politikai döntéshozók hajlandók finanszírozni ezt a projektet, miután az EU finanszírozása befejeződött.

Innovatív jellemzők:

> A munkaerő valós keresletének összekapcsolása a munkaerő tényleges kínálatával (ez növeli a társadalomban való elfogadás mértékét is)

> nemzeti álláskeresési profilok és szakképzési kimenetek az európai szintű képesítési keretrendszerhez, nem pedig nemzeti szintű szabványoknak való megfeleltetése (ez lehetővé teszi a menekültek számára, hogy jobban megértsék, mit várnak el tőlük)

> Létezik egy speciálisan kidolgozott értékelési eljárás, amely lehetővé teszi a korábban megszerzett ismeretek, készségek és kompetenciák felismerését (formálisan, nem formálisan megszerzett készségek)

> Szoros együttműködés a kis csoportokban (menekültek, mentorok, szakképzési szakértők és főnökök) nagyon strukturált formában (beleértve a szabványosított értékelési ciklusokat és eszközöket)

Szövetnek I.

Community Employment Initiative in the 20
Municipalities of the Old-Drava Program

WWW www.humanexchange.hu/szovetnek/

EMAIL info@humanexcgange.hu

FUNDING SOURCES European Social Fund and Hungarian state support

FUNDING AMOUNT 70.304.575 HUF

Az Ős-Dráva Program humán alprogramjának humán-erőforrás-elemét érintő fejlesztési intervenciók 20 településen indultak el. Az Ős-Dráva program átfogó társadalmi beilleszkedési menetrendjét úgy tervezték, hogy

hozzájáruljon az emberi erőforrások fejlesztéséhez a képzés, átképzés, továbbképzés, a munkaerő-piaci támogatási szolgáltatások és a szociális munka megvalósítása révén, elősegítendő annak hatékonyságát. A projektben három képzést tartottak: vízműépítő, erdészeti munkás és méhész. Kapcsolódó munkaerő-piaci szolgáltatások: kulcs kompetenciák vizsgálata; szakképzés; álláskeresési tanácsadás, álláskeresési technikák; munkaerő-piaci ismeretek; mentorálás és közvetítés a munkakeresés során. Támogatott foglalkoztatási lehetőségek: erdősítés, karbantartás (erdő karbantartás); vízművek építése, karbantartása és a vízgazdálkodási munkálatokban való részvétel.

A komplex beavatkozás szakmai és tudományos alapjait és végrehajtását külső tanácsadók részvétele biztosította a jelentősen differenciált területeken (foglalkoztatás, képzés, közösségfejlesztés, városfejlesztés és helyi gazdasági fejlesztés).

Az Ormánság területén 100 hátrányos helyzetű személy került kapcsolatba a projekttel, akik közül 70-en részesültek munkaerő-piaci szolgáltatásokból. 24 fő vett részt képzésben, ebből 12 erdészeti munkás, 12 pedig vízműépítő volt. A projekt eredményeként 21 fő került elhelyezésre. A képzésben résztvevő személyek szintén

részt vettek reintegrációs képzésben annak érdekében, hogy a képzéssel megerősítsék szociális és tanulási kompetenciáikat.

A közösségi foglalkoztatási kezdeményezések helyi társadalmi és gazdasági kontextusba való integrálása hozzájárult a helyi társadalom és gazdaság hálózatának kialakításához, beleértve a szociális gazdaság fejlődését, a további projektek előkészítéséhez és a párhuzamos fejlesztések közötti szinergia biztosításához.

A projekt eredményeit és tapasztalatait honlapon, a zárókiadványban és sajtótájékoztatón ismertették. A tapasztalatok jó gyakorlatként történő átadását a projektben részt vevő civil szervezetek biztosítják. A tevékenységek fenntartásához szükséges forrásokat további uniós pályázat biztosítja.

A projekt egy olyan komplex beavatkozást ölel fel, amely illeszkedik a térségi jellemzőkhöz, amelynek szakmai-módszertani eszköztárát olyan megközelítések alapján fejlesztették ki és alkalmazták, amelyek lehetővé tették a célcsoport intenzív és hatékony bevonását.

LEATHER GOODS

Worker training course

WWW www.formazione.net.eu

EMAIL info@formazione.net.eu

FUNDING SOURCES SPRAR project fundings

FUNDING AMOUNT approx. 14.000 € per training course

A bőráru-ágazat Firenzében és tartományában a vezető szektor. Ennek megfelelően a szakképzési terv a migráns háttérű diákok/menekültek és menedékkérők számára olyan képzést javasolt, amely teljesítésével olyan alap szintű képzést kapnak, amellyel a célcsoport tagjai

el tudnak helyezkedni a bőripari ágazatban. A diákoknak lehetőségük van a bőr és más nyersanyagok, a feldolgozás során alkalmazott anyagok, a kiegészítők és a szakma számára hasznos eszközök és prototípusok fejlesztését elősegítő ismeretek fejlesztésére.

Ezt az SPRAR-forrásokon keresztül szervezett speciális oktatás 2016 októbertől indult, de az FCN rendszeresen szervez ilyen képzéseket társult szövetkezetei számára (legalább 5 alkalommal). A szakképzésben 15 résztvevő vett részt.

A képzés segítette a bevándorlók, menekültek és menedékkérők célcsoportját oly módon, hogy SPRAR-projektjeiben résztvevő társult szövetkezetek segítségével elsajátították a bőripari szektor azon szakmai kompetenciáit, amelyek lehetővé teszik számukra, hogy az ágazatban munkát találjanak. A résztvevők a tréninget követően szakmai gyakorlatot folytattak a területen.

A szakképzés helyi szinten eredményezett hatást, elsősorban a közvetlen munkatársak körében, akik foglalkoztatási potenciálja megnőtt a bőripari ágazatban, de további hatást gyakorolt az ágazat többi munkavállalójára is, akik interkulturális kompetenciák szintje emelkedett,

mivel együtt kellett dolgozniuk a migránsokkal és az eltérő kulturális és nyelvi háttérrel rendelkező menekültek és menedékkérők csapatával.

A bevált gyakorlatokkal kapcsolatos tevékenységek és eredmények a jövőben is elérhetőek lesznek, mivel az FCN rendelkezik a képzési anyagokkal, kapcsolatokkal, a megfelelő tanárokkal, a képzés gyakorlati részéhez szükséges laboratóriummal, valamint a szakmai gyakorlathoz szükséges cégekkel is jó kapcsolatot tart fent, valamint ismeri a program felépítésének know-how-ját. A finanszírozást az SPRAR projektek és / vagy a migránsokkal, menekültekkel és menedékkérőkkel foglalkozó társult szövetkezeteink biztosítják.

A képzést elsősorban gyakorlati és tapasztalati innovatív eljárások útján, gyakorlatok és szimulációk alkalmazásával biztosítják. Megkönnyítik azoknak a bevándorlóknak a tanulási folyamatát, akik nem vettek részt szakoktatási és szakképzési tanfolyamokon, és nem rendelkeznek elegendő helyi és szakmai nyelvtudással. A képzés egy része a szakmai nyelvre irányult.

A tanárok a tanulás több szintjén ösztönzik (kognitív,

érzelmi, fizikai) a hallgatók aktív részvételét az alábbi módszerek alkalmazásával:

- Szemtől szembeni interakciók, amelyek egy aktív tanítási módszertan, a tanulók részvétele és aktív és köz-

LEATHER GOODS

Worker training course

WWW www.formazione.net.eu

EMAIL info@formazione.net.eu

FUNDING SOURCES SPRAR project fundings

FUNDING AMOUNT approx. 14.000 € per training course

vetlen bevonásával a tanulási folyamatba;

- szimulációk;

- Problémamegoldás;

- célzott megbeszélések;

- Szerepjáték.

A „munka alatti” képzési tevékenységek az egyes tanulók aktív részvételét és a tanulási folyamat személyre szabását célozzák meg az egyének tudásszintjére és munkamenetére alapozva.

A tanárok a következő szempontokat emelték ki a továbbképzésekben:

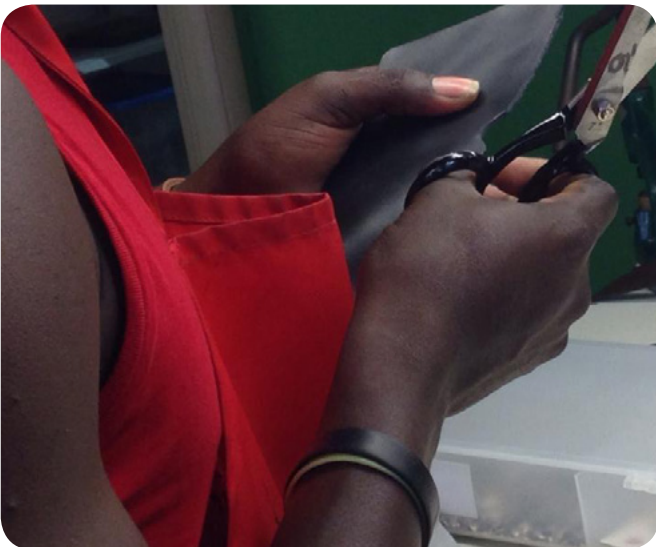
- A résztvevőknek jobb olasz nyelvet kell beszélniük (26 óra nyelvi gyakorlás nem elég, ha nincs jó alaptudás)

- Néhány résztvevőnek nagyobb figyelmet kell fordítania a személyes higiéniai előírásokra - vagy ezt a témát tovább kell mélyíteni a képzés során

- A pontosság fontosságát tovább kell hangsúlyozniuk az oktatóknak, mint alapvető transzverzális készséget

- a képzések végrehajtásához az SPRAR projekt (nyilvános) vagy magánfinanszírozás szükséges;

- a gyakorlat megszerzése érdekében a bőrműhelyekkel való kapcsolatot tovább kell bővíteni, ezzel elősegítve a képzés gyakorlati részének megvalósítását.

A tanárok a következő szempontokat emelték ki a továbbképzésekben:

LET'S GIVE REFUGEES A CHANCE

E-learning

**HUMAN
RIGHTS
LEAGUE**
LIGA ZA ĽUDSKÉ PRÁVA

WWW www.hrl.sk/sk

EMAIL hrl@hrl.sk

FUNDING SOURCES Open Society Foundation, Ministry of Justice of the Slovak Republic

FUNDING AMOUNT 8.000€

Az Emberi Jogok Ligája kiváló minőségű e-learning programot indított a „Let's Give Refugees a Chance” című honlapján.

Az e-kurzus elsősorban a menekültekkel kapcsolatos alapfogalmak, tények és különböző információk magyarázatára összpontosít, például: számok és tények, ki tekinthető menekültnek, ki nem, menekült üldözés és okai, a menekültek jogai és felelőssége, menekültek helyi integrációja, a közös európai menekültügyi rendszer.

A projekt a szlovák menekültügyi helyzetről szóló tudatosság növelésére összpontosít, objektív tényeket hoz előtérbe a nyilvános diskurzushoz, törekszik arra, hogy érzékenyítse az embereket a menekültügyi kérdésekre azáltal, hogy a szlovák társadalomba integrálódó valós menekültekkel kapcsolatos videókat tesz közzé.

Az e-tanfolyam és a kapcsolódó videók ingyenesen elérhetőek online, amelyek célja, hogy segítsék a pedagógusokat, a tanárokat és azokat, akiknek szükségük van alapvető, a menekültekkel és a bevándorlókkal kapcsolatos információkra. A videókban valódi menekültek szerepelnek, amellyel sztereotípiák és az idegengyűlölet ellen küzdenek.

Az E-kurzus objektív menekültügyi tényekkel, menekültügyi integrációval és menekültügyi eljárásokkal foglalkozik, és a szlovák társadalom felé nyilvános diskurzusban hívja fel a figyelmet a lefedetlen területre. A Szlovákiában élő menekültek videóit online elérhetőek, hogy segítsék az embereket a menekültekkel szembe-

ni előítéletek és sztereotípiák elleni küzdelemben. Az egész kurzus bárki számára elérhető, aki alapszintű információkat keres a menekültekről, jó minőségű és könnyen hozzáférhető háttéranyaggal szlovák nyelven. A videókat prezentációs céllal vagy workshop demonstrációs eszközként is lehet használni.

A videók azt a problémát is megoldják, hogy a Szlovákiában élő kis létszámú menekült közösség tagjai munkaidőben rendszeresen megjelenjenek workshopokon, iskolákban és tanfolyamokon. A videókat az iskolai tanárok vagy az előadók használhatják előadásaikban.

Bátran mondhatjuk, hogy a videók nemzeti szinten gyakorolnak hatást, mivel azok ingyenesek és könnyen hozzáférhetőek azok számára, akik a szlovákiai migrációval és menekültekkel kapcsolatos információkat keres.

Az e-tanfolyam és a videók más anyagok vagy útmutatók nélkül használhatók.

Ez az első alkalom, hogy a szlovák nyelvű, menekültekkel kapcsolatos átfogó online anyagot láthatunk. A Szlovákiában élő valódi menekültekkel korábban nem voltak

elérhető videók.

A TRAINING AT THE WORK PLACE

For people with international protection

Zavod Republike Slovenije
za zaposlovanje

WWW https://www.ess.gov.si/delodajalci/financne_spodbude/usposabljanje/udm-osebe-z-mednarodno-zascito

EMAIL robert.modrijan@ess.gov.si

FUNDING SOURCES The budget of the Republic of Slovenia

FUNDING AMOUNT 540.000 €

A Szlovén Köztársaság Foglalkoztatási Szolgálat egyedi álló intézmény a munkaerőpiacon. Független jogi személy, amely a Szlovén Köztársaság területén egyedi állóan működő közintézményi státusszal rendelkezik.

Az Intézet alapvető tevékenységei:

- álláshirdetés és munkahelyi tanácsadás
- pályaválasztási tanácsadás
- munkanélküliségi esetén társadalombiztosítás nyújtása
- aktív foglalkoztatáspolitikai intézkedések végrehajtása
- külföldi munkavállalási engedélyek kiadása
- analitikai, fejlesztési és egyéb szakmai anyagok előállítás az Intézet tevékenységi területeivel összhangban
- tájékoztatás a munkaerőpiacról, nyilvános jellegű információk

Az intézet szolgáltatásai a munkanélküliek, a munkáltatók, a szakmai orientációban a szakmai segítséget igénylő személyek, a foglalkoztatási programok nyújtóinak szakmai intézményei, a szociális partnerek és a nyilvánosság számára elérhetőek.

Munkahelyi képzés nemzetközi védelemben részesülő személyek számára

A program célja a munka és a társadalmi integráció, valamint a nemzetközi védelemben részesülő személyek foglalkoztatási kilátásainak javítása, akik a Szlovén Foglalkoztatási Szolgálatánál regisztráltak munkanélkülivé. A munkahelyen elsajátított és fejlesztett készségek révén a nemzetközi védelemmel rendelkező emberek jobban hozzáférhetnek a munkaerőpiachoz és növelik saját versenyképességüket.

A programot a munkáltató által kijelölt mentor a Foglalkoztatási Szolgálat szakértőjével együttműködve végzi, amelyet az utóbbi határoz meg minden résztvevő szá-

mára. Minden egyes megbízás előtt a munkáltatóval együtt dolgozzák ki azoknak a kifejezéseknek a listáját, amely szükséges a munkavégzéshez, amely így segít a szlovén nyelv tanulásában. A mentornak legalább 40 órát kell biztosítani a résztvevő képzéséhez. A tevékenység 6 hónapig tart, a személyek szerződést kötnek a Szlovén Foglalkoztatási Szolgálattal.

2018. október 1-jén közzétették az ESS honlapján a munkáltatóknak a nemzetközi védelemmel rendelkező személyek munkahelyi képzésének nyilvános tender meghívását, amely 2019. november 29-ig nyílt.

2018-ban a célcsoportból 32 fő vett részt a programban, ebből 4 nő volt. A befogadottak közül csak egy volt, aki hat szintű iskolázottsággal rendelkezett, összes többi csak első vagy a második szintű oktatásban részesült.

MUNKAHELY INTEGRÁCIÓ ÉS A MUNKAHELYI TANULÁS

KIVÁLASZTOTT PROJEKTEK

WWW www.heidenspass.cc

EMAIL office@heidenspass.cc

FUNDING SOURCES State government of Styria and the City of Graz and also through the sales revenue.

FUNDING AMOUNT 2016 approx. 600.000 €

A heidenspass számára nagy kihívás volt, hogy fiatal felnőttek hátrányos helyzetű csoportjai számára értelmes munkalehetőséget kínáljanak. Saját gyárukban fenntartható termékeket fejlesztettek ki, gyártanak és értékesítenek magán- és üzleti ügyfelek számára.

Kik ezek a fiatalok?

A gyermekek és a fiatalkorúak rendkívül szkeptikusak az intézmények iránt, ezért egyes esetekben már korán elhagyják az iskolarendszert (korai iskolaelhagyók).

Általánosan ismert tény, hogy a problémás háztartások gyermekeinek nagyon gyakran kell megbirkózniuk szüleik szociális problémáival, például a szegénységgel, a szociális jóléti rendszerektől való függőséggel és az alacsony iskolai végzettséggel. Ezek a fiatalok nagyobb kockázatot jelentenek a kábítószer-függőség és a mentális betegségek vagy akár az étkezési zavarok és a depresszió kockázatai szempontjából.

Ezek a körülményeknek oda vezetnek, a társadalmon kívüli pozíciót foglalnak el, radikalizálódásra hajlamosak, vagy könnyen olyan helyzetbe kerülnek, amiben úgy vélik, már semmit sem veszhetnek.

A fiatalok és a fiatal felnőttek számára a következmények sajnos láncreakció-szerűek, amely a frusztrációban, alacsony tolerancia szintben, az általános alacsony teljesítményben és a társadalom irányába mutatott ér-

deklódésének hiányában is megmutatkozik. Már korai életükben azt tapasztalják, hogy nem fogadják el őket vagy nem szükségesek, és hogy nincs helyük a közösségekben.

Termékek és szolgáltatások:

Upcycling design: A szemét egy második esélyt érdemel! A heidenspass folyamatosan azon dolgozik, hogy újdonságot és jobbat hozzon létre a többnyire használt anyagokból, például kerékpárcsövekből, PET-palackokból, palack kupakokból, vászonból. Exkluzív, egyfajta kézműves termékeket készítünk és eladjuk a webáruházunkban vagy a helyi heidenspass üzletben. Így a táskák, a hátizsákok, kis bútorok és az otthoni kiegészítők jelentős kreativitással és egyedi látásmóddal készülnek.

Üzleti megoldások: Megfelelő ajándék az ügyfelek számára? Egy újrafeldolgozott termék, amely kiegészíti a meglévő termékválasztékot? Egy speciális zacskó a céged számára?

A heidenspass fenntartható alapon működő vállalatokkal dolgozik. A B2B piacon vagy személyre szabott termékeket fejlesztettünk ki üzleti partnereinkkel együttműködve, vagy a munkatársaknak tartunk képzést terméktervezés témában. A legjobban az, hogy a vállalatoknál már létező hulladékanyagokból készítjük fenntartható termékeinket. Például Rogner Bad Blumau régi törülközőit használtuk belésként zsákokhoz, és a használt rizses zsákokból ajándéksomagokat készítettünk.

Belsőépítészet: egyedi kialakítású belsőépítészet, a koncepciótól a tényleges megvalósításig - minden saját manufaktúránkban készítünk el. Kínálatunk ugyanolyan mértékben fókuszál a vállalatokra, a gasztronómiára és a közintézményekre. A használt és zöld anyagokból készült egyedi és fenntartható kialakítást biztosítunk.

A heidenspass nagy hangsúlyt fektet a cégen belüli, már meglévő bútorok és a házban belüli használt anyagok használatára. Meglátjuk a meglévő anyagok potenciálját, hogy valami újat és szépet hozzunk létre.

A heidenspass évente mintegy 120 fiatal számára kínál munkát a 4 munkaterületen.

WWW www.heidenspass.cc

EMAIL office@heidenspass.cc

FUNDING SOURCES State government of Styria and the City of Graz and also through the sales revenue.

FUNDING AMOUNT 2016 approx. 600.000 €

A junior munkatársak órabérben dolgoznak az újrahasznosítási, felújítási-tervezői manufaktúránkban. Az itt dolgozott fiatalok 55 -a képes munkát, vagy további képzést találni, miután elhagyták a cégünket. Ez az elhelyezési arány ezen a célcsoportnál elég magas, mivel

nagyon nehéz ezen fiatal felnőtteket bevonni a hagyományos munkaerő-piaci programokba.

A heidenspass által alkalmazott fiatal felnőttek többsége Graz városából és a környező közösségekből származik.

A heidenspass együttműködik az önkormányzattal, valamint az állami kormányzattal, és együttműködik a helyi, nemzeti és nemzetközi szervezetekkel.

A heidenspass termékeket vásárló ügyfelek a helyi és a nemzetközi területek között is mozognak.

2017 elején új munkaterületet nyitottunk meg, a heidenspassLAB (belsőépítészeti manufaktúra). Ez kiterjeszti termékínálatunkat.

Az idei és az elkövetkező években folyamatosan kívánjuk növelni az árbevételt.

A finanszírozási forrásokat is bővítjük.

Mindig törekszünk a fiatal felnőttek változó igényeinek kielégítésére.

Soha nem mondunk nemet egy ötletre sem. Megpróbálunk minden irányba gondolkodni és növekedni.

A fiatalok maguk döntenek arról, hogy mennyi időre van szükségük az egyes fejlesztési lépésekhez. Ez mindig kihívás és nagyszerű lehetőség arra, hogy a ritmust a kreatív munkával kombinálják.

WWW www.okus-doma.hr

EMAIL emina.buzankic@gmail.com

FUNDING SOURCES European Commission, Heinrich Boll Stiftung, food/ingredients donations; own crowdfunding campaign; donation programs (etc.)

FUNDING AMOUNT 50.000 €

A Taste of Home („Az otthon íze”) egy kulináris-kulturális-kutatási projekt, amely bemutatja a horvátországi menekültek és bevándorlók kultúráját, szokásait az által, hogy a származási országaikból az ottani otthonukról, illataikról és ízlésükről idéz fel emlékeket. Ez egy olyan kísérlet, amely arra törekszik, hogy bemutassa a

menekültek és a horvátországi emberek élettörténeteit és kulináris szokásait egymás számára.

A projektet több éve kísérik figyelemmel és követik. Több, mint tíz éve találkozunk olyan emberekkel, akik, amikor az otthont keresik, a biztonságot és boldogságot is keresik egyben. A menekültek az általuk elkészített ételekkel felidéznek emlékeiket, amely segít nekik új barátságokat és élményeket szerezni új otthonukban. Ugyanakkor olyan készségekre is építenek, amelyek segítik őket munkát találni és integrálódni az új társadalomba.

A projektet olyan értékek mentén vezetik, amelyek azon alapulnak, hogy az emberek a boldogság és a biztonság keresése során készen álljanak arra, hogy a legjobbat kínálják - gyermekkoruk valamint a felnőttkoruk legjobb ízeit az új otthonukban. A „Taste of Home” csapat mintegy 30 menekültet és önkéntest / aktivistát fog össze.

A projekt fő eredménye egy szociális szövetkezet létrehozása, amelyet 2014 februárjában regisztráltak, 4 szakács alkalmazottal, 3 műszaki személyzettel és koordinátorral. 2015 márciusában kiadták a „Taste of Home” szakácskönyvet, amelyet bemutattak a menekültek

beilleszkedésében szerepet vállaló feleknek, valamint a szélesebb közönség számára. (<http://www.okus-doma.hr/hr/recepti/kurdski-falafel>)

A projekt eredményeinek további terjesztése érdekében 2015 márciusában dokumentumfilm készült és elindult a „Taste of Home” médiakampány, a Fade In média társasággal együttműködve (<https://vimeo.com/130369477>).

Az Európai Bizottság pénzügyi támogatásával a „Menekültekre vonatkozó minőségi integrációs megoldások” projekt keretében weboldalt fejlesztettek ki (<http://www.okus-doma.hr/en/info/o-nama>)

Az „Otthon Íze” egy interkulturális együttműködési szövetkezet, amely migráns származású embereket, oltalmazottakat, menedékkérőket és menekülteket foglalkoztat, tehát egy olyan kiszolgáltatott csoportot, amely alig találja helyét egy nagyon szűk horvátországi munkaerőpiacon. A szövetkezet vizsgálja a bevándorlók és a menekültek beilleszkedésének legjobb módjait, és elősegíti ezek társadalmi vállalkozását és gazdasági emancipációját. Középpontjában a tagjaik/női tagjaik készségei és kompetenciái állnak, megpróbálják azokat a legjobb értelemben kihasználni, az interkulturális megértés, a közvélemény érzékenyítése, valamint a magas szintű integráció elősegítése érdekében.

A projekt arra is törekszik, hogy felhívja a figyelmet a problémákra és elősegítse a megértést a horvát társadalom körében, amely 4.3 millió ember homogén társadalma, amelyet főleg fehér és római katolikus hittel rendelkező emberek alkotnak.

A Taste of Home („Az otthon íze”) egy kulináris-kulturális-kutatási projekt, amely bemutatja a horvátországi menekültek és bevándorlók kultúráját, szokásait az által, hogy a származási országaikból az ottani otthonukról, illataikról és ízlésükről idéz fel emlékeket. Ez egy olyan kísérlet, amely arra törekszik, hogy bemutassa a menekültek és a horvátországi emberek élet történeteit és kulináris szokásait egymás számára. Az által, hogy valamikori otthonuk ételeit készítik el egyrészt emlékeket idéznek fel, másrészt új élményeket teremtettek új otthonukban. Az eredmény egy olyan színes világ volt, melyet áthatott a vendégszeretet légköre.

A projekt küldetése a menekültek és a migráns háttér-

TASTE OF HOME

Social Cooperative

WWW www.okus-doma.hr

EMAIL emina.buzankic@gmail.com

FUNDING SOURCES European Commission, Heinrich Boll Stiftung, food/ingredients donations; own crowdfunding campaign; donation programs (etc.)

FUNDING AMOUNT 50.000 €

rel rendelkező személyek gazdasági emancipációját helyezte középpontba a kulináris és kultúrák kölcsönös cseréje útján. A motiváció elsősorban az volt, hogy emberi értékeiket és szükségleteiket vették figyelembe, úgy, hogy az otthonhoz kapcsolható boldogságra és biztonságra törekedjenek az által, hogy hazájuk ízvilágát megosszák az új, és számukra idegen társadalom tagjaival. A projektben leginkább közép-keleti, arab, afrikai és ázsiai konyha ízei voltak dominánsak, melyek Zágrábban nem annyira ismertek.

Emellett a menekültek/bevándorlók körében a képes-

ségek fejlesztése miatt is népszerű volt, mivel a hazai gazdaság számára előnyös képességek fejlesztésére fókuszált. Ehhez jól illeszkedett a kulináris tevékenység, mivel az országban sok minőségi szakács hiányzik, különösen a turista szezonban.

A szövetkezet legjelentősebb tevékenysége a gasztronómia és a vendéglátóipar területén folyik. A bérelt konyhában készül az afrikai, arab és közel-keleti ételek gazdag kínálata, melyet különböző konferenciákon, üzleti fogadásokon, születésnapokon, partikon és hasonló eseményeken szolgálnak fel. A második fő tevékenységi kör a nyelvi és kulturális csereprogramok facilitálása, arab, urdu, farsi, albán, francia és mások nyelvtanfolyamok előkészítése. A projekt szívesen kapcsolódik más projektekhez, kampányokhoz, fesztiválokhoz és rendezvényekhez, amelyek a migráció, a száműzetés, a diszkrimináció elleni, a környezetvédelem és a fenntart-

ható fejlődés területein kerülnek megrendezésre. A projektről többet itt lehet megtudni! <https://www.facebook.com/okusdoma>

A Coop vezetője (Zinka Muikić) elkötelezetten biztosítja a folyamatos jelenléte és láthatóságot.

A kezdeményezés a támogatáson, a szolidaritáson és a tudáscserén alapul. Összegyűjti a különböző etnikumú embereket, akik főzési workshopokat, nyilvános konyhai show-kat szerveznek. A nyilvánosság felé nyitás és a minőségi szemlélet alkalmazása vendéglátásra szakosodott szociális főzőszövetkezet elindítását és egy étterem megnyitását eredményezte.

Az egész projekt célja, hogy a horvát lakosság körében növelje a menekültek szükségleteivel kapcsolatos tudatosságot, a kulináris és kulturális interakcióknak köszönhetően hangsúlyozza a társadalom vendégszeretetének fontosságát és küzdjön az előítéletekkel szemben.

Közösségi finanszírozású kampány 2015-ben

<https://www.indiegogo.com/projects/taste-of-home-a-kitchen-run-by-refugees#/>

A promóciós anyag - a vizualizáción keresztül magas részvétel

<http://www.igetyou-jrs.org/croatia/#/lightbox&slide=1>

STARK IM BERUF

Strong in the Job

WWW www.starkimberuf.de

EMAIL stark-im-beruf@stiftung-spi.de

FUNDING SOURCES ESF, Federal Ministry for Family Affairs, Senior Citizens, Women and Youth advocates better opportunities for mothers with a migrant background in the labor market.

FUNDING AMOUNT 2.000.000 €

A projekt azon a tényen alapul, hogy a németországi anyák 31%-a migráns háttérrel rendelkezik, és ebből csak 52%-uk rendelkezik munkával. Ez a szám folyamatosan nőtt az elmúlt években. Ugyanakkor ezekből a nők közül több mint 400 ezren azonnal elkezdénének dolgozni - ha

Federal Minister for Family Affairs Dr. Franziska Giffey with participants of the „Stark im Beruf“ program. The women's high motivation and the fact that they have a migrant background in Germany are counter to the fact that they have a much smaller chance of finding a job and earning less than women without a migration background.

A „Stark im Beruf“ program célja, hogy a bevándorló háttérrel rendelkező foglalkoztatható anyákat fenntartható foglalkoztatási helyzetbe hozza. A siker érdekében a résztvevőket egyénileg támogatják a foglalkoztatás felé vezető úton, továbbá segítik őket a munkaerő-piaci integrációban és segítik a meglévő ajánlatokhoz való hozzáférésben is. A foglalkoztatás előmozdításában az egyik fontos tényező a munka és a családi élet összeegyeztetésére irányuló intézkedések, a másik pedig a helyi foglalkoztatási szolgálattal való együttműködés.

A projekt tevékenységei sokrétűek és nem könnyű összefoglalni:

2015 elején mintegy 90 országos projekt támogatta az anyák és a női migránsok munkaerőpiacra való belépését (első finanszírozási szakasz). Ezek a projektek a célcsoportra nézve egyedi és az adott munkaerőpiaci körülményekkel kapcsolatos megközelítéseket kombi-

nálták. A nők aktivitásának és motiválása mellett, fontos a vállalatok és az állami hatóságok tájékozottságának növelése ezen célcsoport potenciáljáról, valamint a meglévő helyi erőforrások és szereplők jobb hálózatba szervezése.

Ennek az ESZA-programnak a második finanszírozási szakasza 2014. január 1-jén kezdődött. Ebben a fázisban mintegy 90 szponzor nyújtott pénzügyi segítséget a megfelelő megközelítések tesztelésében, dokumentálásában és fejlesztésében a helyi foglalkoztatási szolgálattal és más partnerekkel együttműködve.

Az egész koncepciónak óriási minőségi hatása van, mivel általában a női migránsok és a menekültek foglalkoztathatóságának növelését célozza Németországban. Ezért a felelős szövetségi minisztérium feladata volt a kötelezettségvállalás alkalmazása és végrehajtása. A női migránsok és a menekültek célcsoportjaira vonatkozó legjelentősebb változás az a sok új információs, tanácsadó és képzési szolgáltató, amelyek Németországban újonnan jöttek létre. További fontos előrelépés a főbb érdekelt felek, például az üzleti képviselők és a munkaerő-piaci szolgáltatásokat kínáló felek intenzív bevonása. Ezen célcsoportok esetében az általános tudatosságnövelés és hálózatépítés az elsődleges lépések a tevékenységben.

A projekt minden szinten hatást fejt ki, mivel ez a szövetségi foglalkoztatási és szociálpolitikai stratégia megvalósítása, így hatással van a nemzeti szintű szociális szolgáltatást és foglalkoztatást nyújtó szolgáltatókra, a szakképzési szolgáltatókra, a szociális szolgáltatókra, a regionális és helyi szintű célcsoport képviselőit, valamint a bevándorlókat és a menekülteket helyi szinten is érinti.

A program fenntarthatósága csak akkor valósult meg, ha a következő költségvetési időszakban (2022-2027) nyomon követési program indítható, amellyel nagyjából azonos összegű finanszírozás érhető el. Ugyanakkor személyes szinten a fenntarthatóság várhatóan nagyon magas arányú lesz, mivel a projekt félidejében már számos, a fenntarthatóságot előre vetítő sikertörténet is látható.

A legfőbb innovációs jellemző az, hogy a felelős szövet-

STARK IM BERUF

Strong in the Job

WWW www.starkimberuf.de

EMAIL stark-im-beruf@stiftung-spi.de

FUNDING SOURCES ESF, Federal Ministry for Family Affairs, Senior Citizens, Women and Youth advocates better opportunities for mothers with a migrant background in the labor market.

FUNDING AMOUNT 2.000.000 €

ségi minisztérium vállal felelősséget a projekt sikeréért. Ennek a szervnek megvan a lehetősége, felhatalmazása és erőforrása ahhoz, hogy összegyűjtse az összes érintett és érdekelt felet a program céljainak közös eléréséhez. Operatív tekintetben a főbb innovatív megközelítés a női menekült számára kifejlesztett személyre szabott tanácsadási, képzési és mentori programok.

Kíváncsi lenné, hogy a végső kedvezményezettek számára több pénz juthasson gyorsabban, de sajnos az alap forrásai elégtelenek, bizonyos összegét - szükségszerűen - adminisztrációs, kommunikációs és irányítási szintekre kell fordítani; ez különösen a főbb politikai és igazgatási valamint egyéb érdekelt felek együttműködését és interakcióját jelenti.

Sajnos ez a program nem egyszerűen vihető át más környezetbe; sok politikai döntéshozatalra van szükség a stratégiai és operatív szinten, számos különböző érdekelt fél és célcsoport együttműködése és motivációja, és végül, de nem utolsósorban, megfelelő idő, személyzet és pénz szükséges.

WWW <http://autonomia.hu/hu/programok/roma-munkaero-piaci-kepzes-program/>

EMAIL info@autonomia.hu

FUNDING SOURCES USID, UNDP

FUNDING AMOUNT 173.000 \$

A projekt célja a romák munkaerő-piaci helyzetének javítása, a munkaerőpiacra való beilleszkedés erősítése és a társadalmi beilleszkedés előmozdítása a képzés és a foglalkoztatás előmozdítása révén. A kezdeményezés három egymástól függő modulból állt: projektmened-

zsment-képzésből, valamint a helyi munkaerő-piaci és szervezeti erőforrás-felmérések elvégzéséből.

A támogatott szervezetek tartós vagy új munkanélküliek képzését biztosították annak érdekében, hogy a résztvevők visszatérjenek a munkaerőpiacra. A támogatott kurzusok túlnyomó többsége szakmai képzettséget és foglalkoztatási elemeket biztosított, minden esetben a helyi szükségletek kielégítésére és a helyi körülmények figyelembevételével, amelynek célja a résztvevők szakmai tapasztalatának megerősítése és elmélyítése volt. A roma munkaerő-piaci képzési program egyik célja az volt, hogy segítse a szervezeteket a képzési erőfeszítések folytatásában, a résztvevők szakmai tapasztalatainak megerősítésében és elmélyítésében.

A 2000-2001-es programokban összesen több mint 250 ember szerzett képzettséget. A résztvevők átlagos életkora 30 év alatt volt. A fiatalabbak általában hosszabb, több hónapos képzést kaptak, míg a középkorúak inkább rövidebb, munkahelyi képzésben részesültek. A szervezett tréningek jellegét az is jól példázza, hogy a képzések résztvevőinek 75% -a volt az első évben férfi,

míg a második évben a nők aránya lett ilyen magas. A kezdeményezés keretében megvalósított projektelemek mind a település, mind a térségi szintű munkaerő-piaci körülményeket vették figyelembe, továbbá fontos szempont volt a munkaerőpiacon működő munkáltatók székhelye és a munkavégzés helyszínei.

A nyomon követés fontos szerepet játszott mind a képzésben, mind az elhelyezésekben. A programban résztvevő szervezetek a projektek végrehajtását követően folytatták a projekt tevékenységeit, kihasználva az időközben kialakult intézményi és személyes kapcsolatokat.

A szakmaközi partnerség keretében bonyolult beavatkozásokat hajtottak végre a hátrányos helyzetű roma emberek társadalmi beilleszkedését és munkaerőpiaci integrációját elősegítendő. A hátrányos helyzetű roma célcsoportok társadalmi integrációja és munkaerő-piaci integrációja komplex beavatkozásokat igényel.

APPRENTICESHIP CONTRACTS

WWW www.regione.toscana.it/-/apprendistato-normativa-e-opportunita

FUNDING SOURCES n/a

FUNDING AMOUNT n/a

Olaszországban a szakmai gyakorlat egyfajta állandó munkaszerződést jelent, amelynek célja a 18-29 év közötti fiatalok (olasz állampolgárok vagy tartózkodási engedéllyel rendelkező külföldiek) szakmai képzése és foglalkoztatása. A gyakornoki rendszert a gyakornoki rendszerre vonatkozó átfogó törvény szabályozza (167/2011. Sz. Törvényerejű rendelet).

A munkaadók előnyei:

A törvény lehetővé teszi a munkáltató számára, hogy olyan gyakornoki szintre vegyen fel gyakornokot, amely legfeljebb két fokozattal alacsonyabban a megszerzendő végső képesítésnél, és/vagy a kollektív rendelkezéseknek megfelelően a képzett munkavállalónak járó fizetést adja. Ezen túlmenően a gyakornokokat foglalkoztató vállalkozásokat a vállalati méretüknek megfelelő társadalombiztosítási járulékok kedvezményben is részesítik.

A tanulók előnyei:

A fiatalok nemcsak rendszeres fizetési és társadalombiztosítási juttatásokban részesülnek (hasonlóan a hagyományos alkalmazottakhoz), hanem a saját munkakörü helyzetüknek megfelelő szakmai képzést is kapnak. Következésképpen, a szakképzési időszak végén, ha sem a munkáltató, sem a tanítvány nem lép ki a megállapodásból, a munkaviszony folytatódik és határozatlan idejűnek tekintendő.

A gyakornoki szerződések 3 fajtájúak lehetnek, amelyek mindegyike különböző célokkal és hozzáférési feltételekkel rendelkezik:

1. Olyan képzés, amely szakmai üzemeltetői bizonyítványt illetve szakmai technikai végzettséget ad (Apprendistato per la qualifica ed il diploma professionale) a kötelező oktatás befejezéséhez és szakmai képesítés vagy diploma megszerzéséhez további három vagy négy éves képzés (ISCED 3. szint) után, elsősorban 15-25 éves fiatalok számára.

2. Szakmai gyakorlat (Apprendistato professionalizzante e di mestiere) a szakmai képesítés megszerzésére egy hároméves képzési program befejezésekor (öt esetben

a kézműves szektorban), elsősorban 18-29 éves fiatalok számára.

3. Felsőoktatási és kutatási gyakornoki képzés (Apprendistato di alta formazione e ricerca) középfokú (ISCED 3) vagy felsőfokú diplomák (ISCED 4 vagy 5) vagy doktori fokozat (ISCED 6) megszerzése, elsősorban 18-29 éves fiatalok számára.

Az legutolsó statisztikák (2013) szerint Olaszországban 451 954 tanuló szerződést kötöttek, köztük Toszkánában 38 088-at.

A gyakornoki szerződések nagy része professzionális szakmai gyakorlat volt (410 369 szerződés Olaszországban), míg a más típusú szakmai gyakorlatok száma 41 585 volt.

Jelenleg nem állnak rendelkezésre statisztikák a külföldi migráns tanulók számáról.

A gyakornoki szerződés ideális jellege az volt, amikor a gyakornoki szerződés hagyományos, határozatlan munkaszerződéssé alakult át. Ebben az esetben a vállalatok továbbra is részesülnek a társadalombiztosítási járulékok csökkentéséből a következő évre.

2013-ban 137 600 gyakornoki szerződést alakult át határozatlan idejű hagyományos munkaszerződéssé, amely szám 14,1% -kal kevesebb, mint 2012-hez képest. Ugyanebben az évben 70 158 olyan gyakornoki szerződést kötöttek, amelyek már határozatlanok voltak, amely szám 11,3% volt kevesebb, mint 2012-ben.

Ha a legutóbbi két generációról szóló 2015-ös országos jelentést elemezzük, azt látjuk, hogy 13 évvel a szakmai gyakorlat befejezése után a szerződések 75,6% még mindig érvényben van. Kevesebb, mint fele (47,9%) hagyományos, határozatlan munkaviszonyt eredményező szerződés, amely 11,9% -os arányával az egyik legkevésbé stabil, míg a 10,9% -uk önálló vállalkozó lett. A vizsgált esetek 1,2% -a továbbra is gyakornoki jogviszony, főképp azok esetében, aki koruk miatt még lehetnek gyakornokok (30 év alattiak), mivel a cégek első lépéseként gyakornoki szerződést ajánlanak.

APPRENTICESHIP CONTRACTS

WWW www.regione.toscana.it/-/apprendistato-normativa-e-opportunita

FUNDING SOURCES n/a

FUNDING AMOUNT n/a

Általánosságban elmondható, hogy a gyakornoki szerződések előnyösek mind a fiataloknak (akiknek ez a fajta foglalkoztatás rendszerint az első lépés a hagyományos, határozatlan idejű szerződés felé, és még ingyenes képzést is kapnak a különböző, munkájukkal kapcsolatos területeken, amellyel munkaerőpiaci potenciáljuk magasabb), de hasznos a vállalatnak is, mivel különféle kedvezményekben vagy támogatásban részesülhet.

elérése érdekében az ország területén.

A gyakornoki szerződésnek hosszú története van Olaszországban, először 1955-ben törvény szabályozta, majd a 90-es évek közepén újraindult a fiatalok foglalkoztatásának elősegítése érdekében. 2004 óta ez az egyetlen olyan munkaszerződés Olaszországban, amely képzési összetevőt ír elő. Mivel törvény szabályozza és a végrehajtásához nincs szükség külön költségvetésre, a gyakornoki szerződések hosszú távon fenntarthatók. Az ilyen típusú szerződések alkalmazásához azonban adekvát jogi szabályozásra van szükség.

Az egyetlen szempont, amely finanszírozást igényel a gyakornokok kötelező képzésével kapcsolatos: Olaszországban ezt a regionális alapok nyújtják, az akkreditált képzési ügynökségek pályázati felhívásra pályázhatnak a gyakornoki képzés nyújtására. Ezért a vállalatoknak nem kell tartaniuk a tanulók képzésével kapcsolatos költségektől.

A gyakornoki szerződések leginnovatívabb szempontja az, hogy a kötelező képzés egy részét online kell biztosítani a gyakornokoknak, az erre a célra létrehozott képzési platformnak köszönhetően.

Az INAPP által kidolgozott, a tanulószerveződéses gyakorlati képzésről szóló XVII. Jelentés (XVII Rapporto sull'apprendistato) szerint a vállalatok többsége fiatalokat alkalmaz tanulószerveződéssel, elsősorban pénzügyi okokból (társadalombiztosítási járulék kedvezmény). Ezért a szakemberek képzése a vállalaton belül nem volt fő prioritása a fogadó cégeknek. A legfontosabb ajánlás azonban az oktatók számára biztosított szakmai képzés minőségének javítása.

Ugyancsak jelentős különbségek vannak az egyes régiók között a képzési kínálat tekintetében - ez egy másik szempont, amelyet javítani kell a nagyobb homogenitás

WWW www.wasco.sk

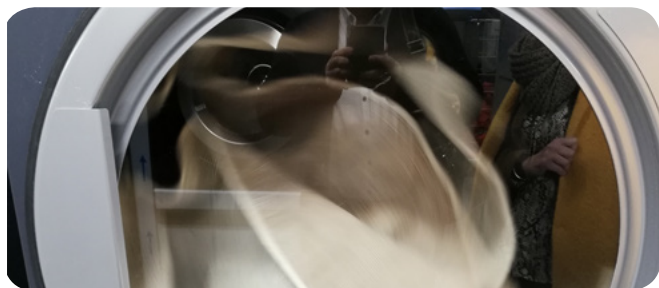
EMAIL mako@wasco.sk

FUNDING SOURCES The social enterprise combines several financial resources

FUNDING AMOUNT n/a

A Fiatal Romák Szövetsége (a továbbiakban: AYR), egy hátrányos helyzetű emberek, különösen a romák érdekében működő nem kormányzati szervezet, amely 1999-ben jött létre.

Célok elérése érdekében az AYR létrehozta a Horehronie multifunkcionális központot Valaskában. Nemcsak gyermekeknek, hanem szüleiknek is szolgáltatásokat nyújt. Különböző tevékenységeket folytat, hogy ösztönözze a hátrányos helyzetű emberek érdekérvényesítését, a helyzetük javítása érdekében tett erőfeszítéseiket.

Támogatás, segítség és oktatás révén elősegíti ügyfeleinek a készségek, a munkavállalói habitusának fejlesztését, az egészséges önbizalom kifejlődését, miközben megtanítja őket felelősséget vállalni saját életükért. Különböző oktatási és képzési formákat biztosít a célcsoport számára, ezáltal ösztönözve őket a jobb élet megteremtésére. A projektek végrehajtása révén állandó munkalehetőségeket, képzéseket, szabadidős tevékenységeket és intézményi támogatást nyújt számukra.

A projekt munkalehetőségeket kínál a hátrányos helyzetű emberek tartós munkanélküli csoportjai, a gyermekes egyedülálló anyák, az egészségügyi szempontjából hátrányos helyzetűek, a roma származású vagy a közösségekből kirekesztett fiatalok, valamint az 50 éven felüli személyek számára is. A projekt munkalehetőséget kínál olyanoknak is, akik 15-20 éve munkanélküliek. A munkatapasztalat segíti őket abban, hogy fejlesszék önbizalmukat, készségeiket, olyan habitusukat, amelyek nem voltak meg, vagy amelyek elvesztek régen.

A közösségi központ 3 szinten működik:

* A közösségi épület a célcsoportok számára nyújt szak-

mai tanácsadási szolgáltatásokat szociális és közösségi munka révén.

* Az oktatási tevékenység a nem formális oktatásra, főképp gyakorlati pozíciókkal kapcsolatos készségekre és kompetenciákra (asszisztensek, egészségügyi asszisztensek, terepi szociális munkások, közösségi munkások) helyezi a hangsúlyt.

* Foglalkoztatás: Az AYR olyan nem kormányzati szervezet, amely önmagában nem rendelkezik a munkahelyteremtéshez szükséges kapacitással és potenciállal.

Ennek köszönhetően három másik, a régióban működő nem kormányzati szervezet csatlakozott és közösen megalapították a Wasco szövetkezetet.

Mennyiségi eredmények:

1. 30 alkalmazott
2. Mosási és vasalási tevékenység: 20 tonna mosást végeznek havonta
3. Havi 30 000 kilométeres ügyfél megrendelés

A nyereség 100% -át a szolgáltatásnyújtás minőségének, a munkavállalók képzésének, a foglalkoztatás növelésére és a szociális vállalkozás technikai / technológiai fejlesztésének megvalósításának fordítják. 2018 novemberében a W-coop-t a Szlovák Köztársaság Munkaügyi, Szociális és Családügyi Minisztériumától megkérte a szociális vállalkozás státuszát. Jelenleg kérésünk az utolsó műszaki követelmények teljesítésének szakaszában van.

ESIRAS SLOVENIA

Employability and Social Integration of Refugees and Asylum Seekers

WWW www.rks.si/sl/Projekt_ESIRAS/

EMAIL esiras@rks.si

FUNDING SOURCES EU Employment and Social Innovation Program (EaSI)

FUNDING AMOUNT 360.696 €

Az ESIRAS Szlovénia projektet az EU szociális innovációt támogató uniós programból finanszírozza a Vöröskereszt. A projekt a Vöröskereszt nemzeti szövetségeinek keretén belül az EU hét városában, Szlovénia mellett Ausztria (Graz), Dánia (Jelling), Franciaország

(Párizs), Olaszország (Milánó), Nagy-Britannia (Glasgow), Ciprus (Nicosia) mellett működik. A projekt végrehajtása olyan városokhoz kötődik, amelyekben az adott államban a legmagasabb számú nemzetközi védelemben részesülő lakos van. Emiatt az ESIRAS Szlovénia székhelye Ljubljanában van, míg irodát tart fent Mariborban is. Mivel a cél az, hogy mindenkit elérjenek, akiknek segítséget nyújthatnak, mobil egységgel is rendelkeznek, amely kapcsolatba léphet a Vöröskereszt regionális szervezeteivel, így kiterjeszthetik a lehetséges felhasználók körét.

A tevékenységek a felhasználói igényekre reagálnak. Mindenki először egy személyre szabott munkatervet kap, amelyen belül olyan célokat határoznak meg, amely jól tükrözi vissza a személy képesítését, oktatását és kívánalmait. Ez szolgál alapul a célok eléréséhez. A projekt folytatása során számos egyéb tevékenységet kínál – az egyéni tanulástól kezdve, a csoportos tanulási workshopokig a projekt önkénteseinek támogatásával. A projekt kedvezményezettjeit kulturális közvetítő kíséri el a mindennapi kihívásokban - az orvos meglátogatása, közigazgatási adminisztráció vagy más intézmények esetében, sokféle feladatot felvállalva, a dokumentumok kitöltésétől kezdve az állásinterjúkon keresztül, a szükséges szakképzési, nyelvi és kulturális különbségek leküzdéséig.

Ilyen pl. a munkába állás első napjai vagy a munkaadók által leggyakrabban igényelt alapvető vizsgák elvégzésének sokoldalú támogatása (pl. vezetési vizsgák).

Nyelvi és egyéb workshopokat is tartanak, ahol olyan alapvető készségeket lehet megtanulni, mint a kommunikáció, a számítástechnika és az új technológiák használata. A civil szervezetek Jogi Információs Központjával együttműködve ingyenes jogi műhelyeket és egyéni konzultációkat is szerveznek.

A menedékkérőknek és az elismert nemzetközi védelemmel rendelkező embereknek lehetősége van arra, hogy javítsák munkakörülményeiket és a társadalmi integráció feltételeit.

A projekt kedvezményezettjei különféle projekttevékenységekben vesznek részt, és a projektcsapat tagjaival egyénileg keresik a legjobb megoldásokat.

Az eddig végzett tevékenységek rövid összefoglalója:

- rendszeres találkozók az önkéntesek és a kedvezményezettek részvételével (például: a szlovén nyelv megtanulása, a számítástechnika alapjai, az angol nyelv tanulása, a középiskolai tantárgyak tanítása);
- workshopok a munkahelyi kommunikáció fejlesztésére;
- irodák és más szervezetek felügyelete, a CPP tanfolyamok fordítása, orvosi vizsgálat (pl. foglalkoztatás, nőgyógyászati vizsgálat, mammográfia, gyermekgyógyászati sürgősségi ellátás, ifjúsági szervezetek nyomon követése, a Vöröskereszt egyéb tevékenységeinek nyomon követése);
- más szervezetekkel együttműködve kiegészítő szolgáltatásokat nyújtunk (pl. bírósági tolmács a nemzeti vizsgákra a ZRC SAZU-val együttműködve);
- segítséget nyújt a szükséges információk gyűjtésében és továbbításában különböző élethelyzetekben (pl. szociális munka központok, minisztériumok, menedékház);
- jogi segítségnyújtás a nem kormányzati szervezetek Jogi Információs Központjával (PIC) együttműködve (pl.

ESIRAS SLOVENIA

Employability and Social Integration of Refugees and Asylum Seekers

WWW www.rks.si/sl/Projekt_ESIRAS/

EMAIL esiras@rks.si

FUNDING SOURCES EU Employment and Social Innovation Program (EaSI)

FUNDING AMOUNT 360.696 €

∴ családi újraegyesítés, szétválasztás)

- fordítás / kulturális közvetítés és a szakképzés megkönnyítése a Foglalkoztatási Szolgáltatón keresztül (hegesztők, száraz építéssz, az alapfogalmak lefordítása);

- hálózatépítés a potenciális munkaadókkal, álláskeresés és interjúk nyomon követése;

- a felhasználók együttműködése és hálózatépítése a regionális szövetségekkel és a Vöröskereszt helyi fiókelepeivel, amelyek kiegészítő támogatást nyújtanak

a helyi környezetbe történő társadalmi integrációhoz (tanulási segítségnyújtás, gyermekjátékok, tudás / készségek / tapasztalatok kétirányú cseréje, önkéntesség, tanácsadás / helyi környezet stb.);

- együttműködés a középiskolákkal annak érdekében, hogy bevonják hallgatóikat a kedvezményezettek számára nyújtott tanulási folyamatba;

- Piknik szervezése nők számára, az LJ-vel együttműködve;

- szemináriumok szervezése a városok és lakosaik megismerésére Szlovéniában (pl. találkozás az OZRK Nm fiatal felhasználókkal és fiatal önkéntesekkel);

- a felhasználók tájékoztatása az egészségügyi szolgáltatásokról, a társadalmi transferekről, a dokumentumok szerkesztéséről, a szálláskeresésről;

- a családi kapcsolatok helyreállítása;

- 30 órás képzés 20 „személyi asszisztens” önkéntes számára Ljubljanában és Mariborban, az alapvető pszichoszociális segítségnyújtás (kommunikációs készségek, trauma, stressz, csoportképzés) biztosításával, a célcsoport igényeire összpontosítva (a kultúrák közötti párbeszéd irányai, sebezhetőség);

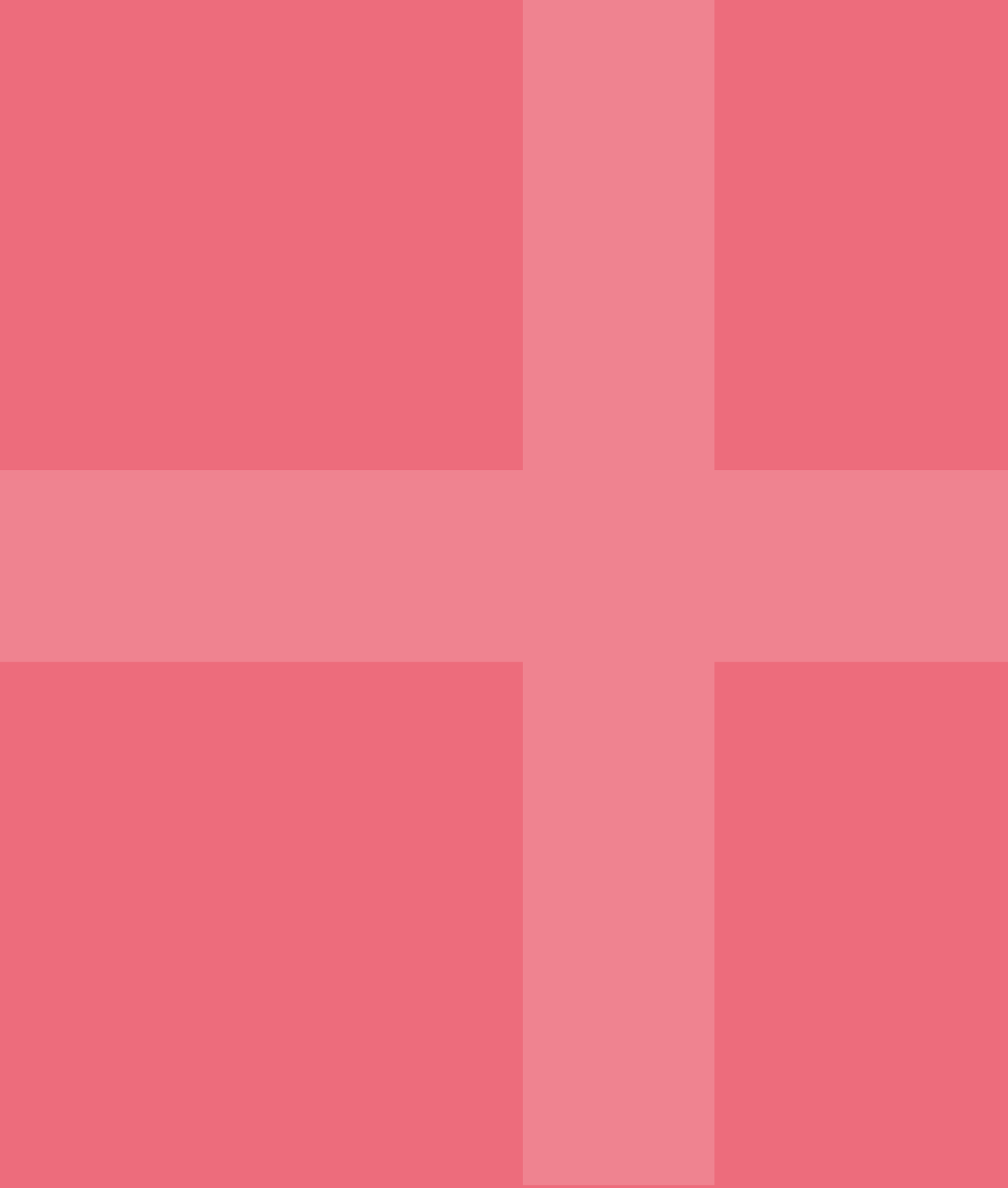
- önkéntesek további képzése a Vöröskereszt és a Vörös Félhold Mozgalom működéséről és létrehozásáról, a műhelyek vezetéséről, a Foglalkoztatási Szolgálat működéséről a projekt célcsoportjának nyújtott szolgáltatásokról, a Migránsok Ellátási és Integrációs Irodájának működéséről

- Az intervenciók és a felügyelet végrehajtása önkéntesekkel történik.

A projekt a potenciális felhasználókat egy 56 tagból álló regionális szövetség és a Szlovén Vöröskereszt 887 helyi szervezetének hálózatán keresztül támogatja, amely egységek közvetlenül helyi szinten adnak támogatást. Az ESIRAS mobil egységén belül 2018 őszétől több szolgáltatás érhető el a felhasználók számára (szakértői csoport + fordító / kulturális közvetítő + önkéntes + jogi tanácsadó).

A felhasználók hosszú távú társadalmi integrációs folyamatának sikeres végrehajtásának szükségessége olyan kérdés, amelyet rövid távú jelleggel nehéz teljes mértékben lefedni. Ezért a megcélzásukhoz rendszerességre és következetességre van igény a szükséges források (pénzügyi, személyi, stb.) rendszeres biztosítása révén.

A társadalmi integráció folyamata sokrétű terület, amely az egyén életének minden területére kiterjed, és különféle forrásokat igényel.

expect+more

Exchange of Practices on Education and Training Models for Members of Refugee Communities in Europe

2016-1-AT01-KA202-016672

www.expect-more-project.eu

The European Commission support for the production of this publication does not constitute an endorsement of the contents which reflects the views only of the authors, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.

Erasmus+